

Professionellas stöd till familjer med en misstänkt eller dömd minderårig

En studie om erbjudna insatser och familjers upplevelser

Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Annette Palomäki och Mila Törnqvist

Examensarbete för Sjukskötare (YH)- examen och Socionom (YH)- examen

Utbildning till sjukskötare, Åbo

Utbildning till socionom, Åbo

Åbo 2025

EXAMENSARBETE

Författare: Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Annette Palomäki, Mila Törnqvist

Utbildning och ort: Utbildning till sjukskötare (YH) och socionom (YH), Åbo

Titel: Professionellas stöd till familjer med en misstänkt eller dömd minderårig – En studie om erbjudna insatser och familjers upplevelser.

Datum: 8.5.2025 Sidantal: 38 + 9

Bilagor: 6

Abstrakt

Syftet med studien är att undersöka hurdan stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd.

Frågeställningar vi ställt för arbetet är: Hurdant stöd upplever de professionella att de ger? Hurdant stöd upplever den unga misstänkta eller dömda att ha fått? Hurdant stöd saknas? Hurdant stöd upplever vårdnadshavaren ha fått? Hurdant stöd saknas?

Examensarbetet är en beställning som har gjorts av RETS- Liv utan brott. Beställningen är gjord för att undersöka om familjer får stöd och för att klargöra om familjernas mottagande av stöd är en aspekt som syns i media.

Examensarbete utfördes genom en kvalitativ intervjuundersökning, där urvalet av informanter är en sjukskötare, en socionom, en ungdomsorganisations ledare, en polis, en vårdnadshavare och en dömd. Intervjuerna har utförts på en semi- strukturerat sätt. Utifrån intervjusvaren har det framkommit fem olika huvudteman: Otillräckligt stöd, bristande vägledning, familjeinriktat stöd, erbjudna stödinsatser och hurdan stöd skulle ha behövts. Av dessa fem huvudteman har vi kunnat besvara våra frågeställningar.

Resultaten som framkom är att tillgängliga och familjecentrerade stödinsatser spelar en central roll och insatser som stöder familjens rehabilitering. Det är även viktigt att tydliggöra familjens behov, samt att inkludera hela familjens behov.

Språk: svenska

Nyckelord: stödinsatser, familjeinriktat stöd, otillräckligt stöd, minderårig

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Annette Palomäki ja Mila Törnqvist

Koulutus ja paikkakunta: Sairaanhoidaja (AMK) ja Sosionomi (AMK), Turku

Nimike: Ammattilaisten tuki rikoksesta epäiltyjen tai tuomittujen alaikäisten perheille –
Tutkimus tarjotuista tukitoimista ja perheiden kokemuksista

Päivämäärä: 8.5.2025

Sivumäärä: 38 + 9

Liitteet: 6

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista tukea ammattilaiset voivat tarjota perheille, joissa on rikoksesta epäilty tai tuomittu alaikäinen, sekä miten perheet kokevat ja arvostavat tukea.

Työlle asettamamme tutkimuskysymykset ovat: millaista tukea ammattilaiset kokevat antavansa? Millaista tukea rikoksesta epäilty tai tuomittu nuori kokee saaneensa? Millainen tuki puuttuu? Millaista tukea huoltaja kokee saaneensa? Millainen tuki puuttuu?

Opinnäytetyö on tehty RETS - rikoksettoman elämän tukisäätiö - toimeksiannosta. Toimeksiannon tarkoituksena on selvittää nykytilannetta: saavatko perheet tukea vai jääkö heidän näkökulmansa näkymättömäksi median ulkopuolelle.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena, jossa haastateltavina olivat sairaanhoitaja, sosionomi, nuorisojärjestön johtaja, poliisi, huoltaja ja tuomittu henkilö. Haastattelut suoritettiin puolistrukturoituna. Haastattelujen perusteella esiin nousi viisi pääteemaa: riittämätön tuki, puutteellinen ohjaus, perhekeskeinen tuki, tarjotut tukitoimet ja millaista tukea olisi tarvittu. Näiden viiden pääteeman avulla pystyimme vastaamaan tutkimuskysymyksiimme.

Tuloksista ilmeni, että saatavilla olevilla ja perhekeskeisillä tukitoimilla on keskeinen rooli perheiden tukemisessa ja kuntoutuksessa. Lisäksi on tärkeää selkeyttää perheiden tarpeet sekä huomioida koko perheen tuen tarve.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: tukitoimet, perhekeskeinen tuki, riittämätön tuki, alaikäinen

BACHELOR'S THESIS

Author: Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Annette Palomäki, Mila Törnqvist

Degree Programme: Degree programme in Social Services and Degree Programme in Nursing, Turku

Title: Professional Support for Families with a Suspected or Convicted Minor- A Study on Provided Interventions and Families Experience

---

Date: 8.5.2025

Number of pages: 38 + 9

Appendices: 6

Abstract

The purpose of this study is to explore the type of support professionals can offer to families with a suspected or convicted minor, as well as how these families perceive and evaluate the support they receive.

The study is guided by the following research questions: What kind of support do professionals believe they provide? How does the suspected or convicted youth perceive the support they have received? What support is missing? What support do the guardians feel they have received? what support is missing?

This study was commissioned by RETS- Life Without Crime, with the aim of investigating the current situation: do families receive adequate support, or is this a perspective that remains invisible in public discourse and media?

The study was carried out through a qualitative interview approach, involving six informants: a nurse, a social worker, a youth organization leader, a police officer, a guardian and a convicted young person. From the interviewed data, five key themes emerged: insufficient support, lack of guidance, family-oriented support, available support services, and the kind of support that would have been needed. These themes provided the foundation for answering the questions of the study.

The findings indicate that accessible and family-centered support service plays a crucial role in promoting the rehabilitation of the family. It is also essential to identify and respond to the needs of the entire family, ensuring that support efforts include all its members.

Language: swedish

Key words: support services, family-oriented support, inadequate support, minor

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemformulering.....	1
1.2	Syfte och frågeställningar	2
2	Bakgrund	2
2.1	Ungdomsbrottslighet	3
2.2	Familjeinriktat arbetsätt.....	5
2.3	Mångprofessionella insatser till familjer	8
3	Verksamheter	9
3.1	RETS - Liv utan brott.....	9
3.2	Vankien vanhemmat	11
3.3	Brottspåföljdsmyndigheten	11
3.4	Aseman Lapset	12
3.5	Ankarverksamheten	14
3.6	Barnskyddet	15
3.7	Barnhem.....	16
3.8	Polisen	17
3.9	Medling	18
4	Metod.....	18
4.1	Datainsamling	19
4.2	Urval av informanter	20
4.3	Dataanalys.....	21
4.4	Datasekretess.....	21
4.5	Etik.....	22
5	Resultat och analys.....	23
5.1	Otillräckligt stöd	23
5.1.1	Professionella	23
5.1.2	Dömnda och vårdnadshavare	24
5.1.3	Slutsats	25
5.2	Bristande vägledning.....	25
5.2.1	Professionella	25
5.2.2	Dömnda och vårdnadshavare	26
5.2.3	Slutsats	27
5.3	Familjeinriktat stöd	28

5.3.1	Professionella	28
5.3.2	Dömnda och vårdnadshavaren	29
5.3.3	Slutsats	30
5.4	Erbjudna stödinsatser	30
5.4.1	Professionella	30
5.4.2	Dömnda och vårdnadshavaren	32
5.4.3	Slutsats	33
5.5	Hurdant stöd skulle ha behövts?	34
5.5.1	Professionella	34
5.5.2	Dömnda och vårdnadshavare	35
5.5.3	Slutsats	35
6	Diskussion.....	36
7	Källförteckning	39
Bilaga 1	.....	1
Bilaga 2	.....	3
Bilaga 3	.....	5
Bilaga 4	.....	7
Bilaga 5	.....	8
Bilaga 6	.....	9

1 Inledning

När en minderårig begår brott påverkar det inte bara den unga utan hela familjen. Minderåriga fångar har numera egna avdelningar och man har blivit bättre på att uppmärksamma de ungas behov som lagöverträdare. För uppdraget kommer vi göra en kvalitativ intervjuundersökning. Vi har intervjuat en sjuksköterska, en socionom, en ungdomsorganisationsledare, en polis, en vårdnadshavare och en dömd för att få en syn på hur stödet upplevs och värderas av dem.

Uppdragets huvudfokus är att undersöka hurdant stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd. Arbetet handlar om familjens upplevelser och unga personer som är misstänkta eller dömda för brott samt hurdant stöd de fått under processen. Vi intervjuade fler professionella, vilket betyder att vi fick en översikt på stödet som de professionella upplever att de kan erbjuda.

Ungdomsbrottslighet syftar på brott som begås av unga personer, främst i tonåren. Brottsligbeteende börjar ofta i tonåren och kan bli mest vanligt när unga är runt 18–20 år (Brå, u.å.). Att arbeta förebyggande, erbjuda tidigt stöd, stöda deras vardag och psykiska hälsa, kan vara en faktor till att det sker en minskning av ungdomsbrottsligheten. Samt främjar det en positiv utveckling och fostran hos barn och unga. För att möjliggöra detta skall det ske tidiga insatser från samhället och professionella (Socialstyrelsen, 2021).

1.1 Problemformulering

RETS - liv utan brott, Anastasia Lapintie som är kontaktpersonen för examensarbetet beskrev bakgrunden till beställningen med att även om minderåriga fångar uppmärksammas alltmer i samhället, så saknas ofta perspektivet kring familjerelationer och vårdnadshavarnas roll. Som ett exempel gav Lapintie (2024) att Helsingin Sanomat skrev för två år sedan om avdelningar för minderåriga i Helsingfors fängelse, men i inlägget ignorerades vårdnadshavarens roll helt. Önskemålet för arbetet är att systematiskt undersöka den nuvarande situationen. Är det så som det verkar, att familjer knappt får

något stöd, eller är det bara ett perspektiv som osynliggörs i medierna. Vid RETS stöder de alla fångars närstående, men vårdnadshavare till minderåriga kontaktar dem oftast bara när det handlar om att fångarnas rättigheter inte uppfylls.

Vi valde att göra vårt arbete om detta ämne eftersom vi tycker att det är viktigt att få fram familjens roll när en minderårig blir misstänkt eller dömd för ett brott. Då en minderårig är misstänkt eller dömd för ett brott, hamnar oftast all fokus på den unga, men bakom finns oftast en familj som påverkas av situationen. Vi anser det är viktigt att uppmärksamma vilket stöd dessa familjer får. Genom att samla in olika perspektiv, både från professionella och från en vårdnadshavare och en misstänkt eller dömd minderårig, hoppas vi att kunna bidra till en bättre förståelse över det arbete som görs. Med detta vill vi lyfta fram familjens roll och behov av stödåtgärder.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd.

Frågeställningar vi ställt för arbetet är: Hur stöd upplever de professionella att de ger? Hur stöd upplever den unga misstänkta eller dömda att ha fått? Hur stöd saknas? Hur stöd upplever vårdnadshavaren ha fått? Hur stöd saknas?

2 Bakgrund

I bakgrunden kommer vi att lyfta fram frågor kring minderåriga fångar i Finland, deras familjer och hur olika stödinsatser påverkar deras rehabilitering. Det kommer även fram i bakgrunden hur samhället ofta reagerar med straff och stigmatisering av unga brottslingar, utan att beakta bakomliggande orsaker. Vårdnadshavaren spelar en avgörande roll för ungas rehabilitering. Vi kommer också att belysa missuppfattningar som vårdnadshavare har om olika stödformer och vikten av att stärka samarbete mellan olika aktörer, för att hjälpa familjer i svåra situationer. Vi skriver även om mångprofessionellt arbete och slutligen om familjeinriktade arbetsätt och interventioner, som visar sig vara effektiva för att minska brottslighet bland unga. Dessa metoder fokuserar på att stöda ungdomarna och

deras familjer. Eftersom ungdomsbrottslighet berör hela samhället är det viktigt att förstå vilka stöd som behövs.

Vi har läst och sökt litteratur huvudsakligen från forskningar och böcker, förutom det har vi litteratur från nätsidor och rapporter. För att kunna säkerställa att litteraturen vi använt är vetenskapligt använde vi databasen EBSCO Academic Search Elite. Litteraturen har samlats in med kritiskt tänkande och utifrån hur relevant den är för studiens syfte och innehåll. Insamlingen av litteraturen har varit delvis utmanande, eftersom källor och information angående syftet är begränsat. Vi har läst in oss i ämnet individuellt men diskuterat tillsammans om litteraturen vi samlat in, därmed har vi flera gånger under arbetsprocessen högläst texten tillsammans.

2.1 Ungdomsbrottslighet

Minderåriga fångar, avses personer mellan 15–17 år. Straffrättsliga ansvar i Finland börjar vid 15års åldern. Ett barn under 15 år kan inte dömas till straff i Finland. Då ett barn under 15 år utfört brott, faller ansvaret av utredningen och behandlingen på barnskyddet. Allmänt är antalet minderåriga fångar lågt och sällsynt, men under åren 2020–2021 ökades det tillfälligt på grund av allvarliga våldsbrott. De vanligaste brotten bland unga i Finland under åren 2021 var våldsbrott, rån, stölder och narkotikabrott. På grund av detta har det skett en ökning av grövre brott bland unga och längre strafftid. (RISE, 2021, s. 10). Antalen brott som utförts av minderåriga har tredubblats från året 2015, ökningen har skett speciellt bland 15 åringar. Allmänt har antalet våldsbrott bland unga under 21 år ökat. Majoriteten av våldsbrotten bland minderåriga riktar sig mot andra minderåriga. (Polisen, 2024).

I samarbete mellan skolor, barnskyddet och andra aktörer, kan vårdnadshavaren eller den unga bli stämplad som svår och krävande. Detta kan ske ifall resultatet av samarbetet inte sköts enligt den professionellas planer. Samarbetet kan vara utmanande, personerna vill nödvändigtvis inte göra samarbetet utmanande, men det kan finnas bakgrundsfaktorer som påverkar deras inställning till hjälpande aktörer. Från samhället hör man skyllande kommentarer på barnskyddet, då samarbetet och stödåtgärder inte lyckats. Då det i samhället uppkommer en ung person som begått brott, talar politikerna främst om hur

åldern av straffrättsligt ansvar kunde sänkas samt straffen bli hårdare, utan att ta bakomliggande faktorer i beaktan. (Turkka & Saarholm, 2023, ss. 30-37)

I fängelselagen förekommer endast att minderåriga har egna avdelningar, samtidigt inget om hur vårdnadshavarens roll kommer att se ut. Fängelselagen 767/2005 kap.5 2 § lyder det att 'fångar som inte fyllt 18 år skall hållas avskilda från vuxna fångar' (Finlex, 2005). I en artikel som handlar om att vara förälder till en ung fånge, skriven av Anastasia Lapintie (2024), framkom det fram att föräldrarna upplever att deras föräldraskap försvinner när den unga blir dömd till fängelset. Möjligheterna för vårdnadshavaren att finnas som stöd i den tillfälliga situationen är begränsad. När barnet blir dömd, tar annan personal över ansvaret angående barnens ärenden under fängelsetiden. (Lapintie, 2024)

Föräldrarna nämns i artikeln endast i tillfällen när det handlar om lagliga skyldigheter. Det tas inte i beaktande att föräldrarna har en särskild roll i ungas liv. Föräldrarnas uppgift är att fungera som stöd och skydd i med och motgång, hjälpa till att växa till en vuxen och ha en bestående relation livet ut. (Lapintie, 2024)

Föräldrar och vårdnadshavare har en viktig roll för de minderåriga som sitter i fängelset. Betydelsen att hålla kontakten och besöka fängelset är viktig, detta bidrar till att den minderåriga upprätthåller vardagsrutinerna och relationen till livet utanför murarna. Att stötta de sociala relationerna bidrar till rehabiliteringen, detta är en avgörande faktor för att den minderåriga ska kunna hitta tillbaka till samhället. (RISE, 2021, s. 62)

Inom tjänstealternativ som erbjuds av social- och barnskyddstjänsterna förekommer missuppfattningar inom familjer. Vårdnadshavarna verkar tro att bli inskriven till barnskyddstjänster automatiskt innebär en risk för att deras barn kommer bli omhändertagna – vilket är ett scenario många vårdnadshavare är rädda för. Dessa missuppfattningar som existerar påverkar att personer är mindre sannolika att söka sig till stöd från utomstående. En nationell enkät bekräftade att föräldrar med svårigheter i vardagen, är mindre sannolika att söka hjälp och stöd. (Wiklund;Forsman;& Nordmy, 2023)

Personal som arbetar i organisationer inom den tredje sektorn har beskrivit utmaningar om räckvidden för tjänster. Personalen upplever särskilt att sociala aktiviteter inte når familjer som möjligtvis kunde ha störst nytta av dessa aktiviteter. Kommunikation och samarbete med olika samarbetspartners och organisationer ansågs vara en avgörande faktor för att

identifiera behovet av stöd i tid, därmed nå familjer och erbjuda stöd vid rätt tillfälle. Det visade sig även vara svårare att nå familjer med mer komplex bakgrund och familjer med lägre utbildning. (Wiklund;Forsman;& Nordmy, 2023)

RETS ordande till fångarnas föräldrar en workshop år 2021. Där upplevde föräldrarna att fängelset ibland kunde utgöra en nödvändig vändpunkt för unga som länge haft ett missbrukarproblem eller allvarligt brottsligt beteende. Detta specifikt då tidigare erbjudna insatser som exempelvis barnskyddet inte räckt till. Fängelsets struktur och olika rehabiliteringsprogram är oftast den ungas sista utväg till att få sitt liv i ordning igen – detta stärker vikten av behov av stödåtgärder. (RISE, 2021, s. 62)

2.2 Familjeinriktat arbetssätt

För att ha förståelse för brottsligt beteende och hur det går att förebygga, behövs förståelse om vad som är skydds- och riskfaktorer. Det har gjorts en undersökning (Rooney, o.a., 2024) angående risk och skyddsfaktorer, som påverkar ungdomarna och unga vuxna att begå brott och hur interventioner påverkar förebyggandet av brott. Målgruppen av individer som deltagit i undersökningen är personer mellan 12–24 år. Undersökningens mål har varit att identifiera skyddsfaktorer, riskfaktorer och andra strategier. Undersökningen har gjorts eftersom brottslighet bland ungdomar är ett aktuellt globalt problem som påverkar individerna, deras familjer och samhället (Rooney, o.a., 2024). Tankar angående brottslighet grundar sig enligt Bergström (2012) i kognitiv psykologi (2012, s. 137). Om personen upplever orättvisa kan det vara en bidragande faktor till brottsligt beteende, exempelvis en känsla av att inte passa in (Bergström, 2012).

Med att kunna identifiera faktorer som bidrar till brottsligt beteende kan det hjälpa oss att utveckla och påbörja förebyggande insatser i tid, eftersom risk- och skyddsfaktorerna spelar en central roll i brottsligt beteende. Riskfaktorer som exempelvis förhållanden och egenskaper, är faktorer som ökar sannolikheten att individen utför brott. Skyddsfaktorerna är faktorer som stödjer individen samt därmed minskar risken till brottsligt beteende. Centrala faktorer som studien identifierat är individens individuella faktorer, familjerelaterade faktorer, skolrelaterade faktorer, sociala faktorer samt samhället. (Rooney, o.a., 2024). Specifika skydds- och riskfaktorer inom de centrala faktorerna, har vi valt att inte öppna upp eftersom det faller utanför ramen för vårt arbete.

Interventioner och strategier som Rooney (2024) lyfter fram är program och aktiviteter som stöder och stärker individens självkontroll och sociala färdigheter, som exempelvis KBT (kognitiv beteende terapi), DBT (dialektisk beteendeterapi), MST (multisystemisk terapi) och FFT (funktionell familjeterapi). Inom familjeförhållanden kan familjeterapi och föräldrautbildning utövas, för att bättra föräldraskap och skapa en mer stabil familjesammanhållning. Skolan kan delta med anti-mobbning initiativ och mentorprogram. Samhället kan delta i att minska brottslighet med att skapa fritidsaktivitetsmöjligheter och engagera ungdomar i dess aktiviteter. (Rooney, o.a., 2024)

I Storbritannien har två intensiva program både för barn, unga och deras familjerna testats. Functional Family Therapy (FFT) och Multisystemic Therapy (MST). Programmen är strukturerade familjeinriktade terapiformer som pågår i cirka tio till tolv veckor. Programmen har fokus på att stärka relationer, kommunikation och föräldraskap. FFT är särskilt effektiv för de ungdomar som är i riskzon för brottslighet. FFT syfte är att minska konflikter i familjen och främja positiv samhörighet. I amerikanska studier har de fått fram, att genom FFT har det skett minskning av brottslighet bland barn och unga. (Bywater & Utting, 2012, s. 45)

MST är ett mer omfattande program som kombinerar kognitiv beteendeterapi med olika stödformer. MST genomförs av ett specialiserat team och är tillgängliga dygnet runt. Tidigare forskningar visar att det genom MST har skett en minskning av ungdomarnas brott, förbättrat skolgång och minskat missbrukarproblem. (Bywater & Utting, 2012, s. 45)

År 2019 lanserades ett psykosocialt familjestödsprogram (FSWP) i södra Indien. Programmet bygger på att stöda vårdnadshavare till barn som har brottsligt beteende. Deras syfte med programmen är att underlätta kommunikation, stärka relationer mellan barnen och familjen, även att stärka föräldrarnas kapacitet att hantera barnens beteende. Bakgrunden till programmet bygger på barn och unga som begått brott och familjer med utmanande livssituationer, som till exempel missbrukarproblem, våld i nära relationer eller psykisk ohälsa. Under programmen får barnen och familjerna stöd från psykiatriska socialarbetare som erbjuder olika stödformer. De erbjuder individuellt stöd och familjestöd, föräldraträning, gruppssessioner, undervisningar och yrkesvägledning vilket innebär att de vägleder och ger information om vård och rehabiliteringstjänster. I programmen erbjuder de hjälp till barnen och stöd i deras skolgång, yrkesutbildning och

informerar om kontakter till andra vidare stödformer efter avslutad skolgång. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

Individuella träffar med föräldrarna fokuserar på stresshantering, allmänt stöd till föräldraskapet och kunskap samt verktyg för att hantera svårigheter som kan förekomma i vardagen. I gruppträffar får föräldrarna möjlighet att lyssna på varandras erfarenheter, de har möjlighet att dela med sig av egna erfarenheter och tankar. Gruppträffarnas mål är att skapa en känsla av gemensamhet, hitta möjliga lösningar och nya verktyg för familjerna. Med barn och unga vill de fokusera på att ge dem bättre färdigheter i kommunikation, problemlösning, beslutfattande och förmåga att hantera sina egna känslor och sitt beteende. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

Enligt studien deltog det 72 föräldrar i programmen under åtta månader. Majoriteten av alla deltagarna tillhörde lägre socioekonomiska grupper. De barn och unga som deltog hade visat tecken på bristande sociala färdigheter, brottsligt och aggressivt beteende. Det fanns även missbrukarproblem bland deltagarna. Från intervjuerna av föräldrarna kom det fram att många av barnen har växt upp i familjer där det fanns missbruk, våld, separationer, psykisk ohälsa och tidigare fängelsestraff i familjen. De vanligaste utmaningar hos föräldrar var bristande tillsyn, svårigheter i uppfostran och låg involvering i barnens liv. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

Familjestödsprogrammen (FSWP) visades enligt forskning få positiva resultat. Föräldrarna fick stöd till att hantera sin stress och förbättra deras föräldraskapsfärdigheter, medan barnen fick stöd och tid att utveckla deras sociala färdigheter. Deltagarna fick information om barnets rättigheter och om olika stödformer efter fängelsetiden. I programmen vill de särskilt fokusera på att stärka familjerelationer och skapa en trygg hemmiljö för familjerna. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

Enligt studien är familjerelationer och hemmiljön en avgörande faktor i barns utveckling. Ett tryggt familjeliv och insatser som fokuserar på familjen kan vara en bidragande orsak till att ungdomsbrottsligheten minskar. Enligt studien är föräldrarnas roll väldigt viktig med tanke på barnens rehabilitering, särskilt när det gäller relationer och att öka tillsyn. FSWP-modellen bygger på olika teorier om social kontroll och barnens behov av trygga relationer. Genom att stärka familjerelationer och erbjuda verktyg för bättre kommunikation och konflikthantering, kan programmen vara en bidragande faktor att det sker minskning av

återfall i brottslighet. Studien lyfter fram att det finns behov av ytterligare forskning inom området men samtidigt visar det att familjecentrerade insatser kan vara möjliga och effektiva. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

I en kvantitativ studie gjordes i USA, för att ta reda på vad det finns för interventioner tillgängliga för hela familjer. Var det finns psykisk ohälsa, vad är kärnkomponenter i dessa interventioner, vad är effektiviteten i att förbättra hela familjens hälsa samt familjerresultat. Många fall av interventionerna är det endast föräldern eller barnet i fokus, vilket ger en snävare bild av familjehelheten. (Moltrecht, Mc Lange, Merrick, & Radley, 2024)

I studien valdes en mängd personer där hälften av resultaten kom från USA och den andra hälften från europeiska länder. Största delen av familjeinsatserna som gjordes hade en kärnkomponent i att kommunikationen inom familjen borde förbättras. Samt förbättra förståelsen av psykisk ohälsa, utveckling av förmåga som föräldrar och hantering av färdigheter även för barnen. Resultaten påpekade att mindre än hälften rapporterade positiva förändringar som svar på interventionen. Andra slutsatser är att det krävs mer fokus på familjer med psykisk ohälsa. Dessa familjer bör vara mera delaktiga i utvecklingen av insatserna för att tydliggöra deras behov. (Moltrecht, Mc Lange, Merrick, & Radley, 2024)

2.3 Mångprofessionella insatser till familjer

Wiklund, Forsman och Nordmy (2023) beskriver i sin artikel om svårigheter som personalen upplever som är relaterade till komplex hälsa och socialtjänster. Personalen inom offentlig vård är påverkade av begränsade resurser, vilket påverkar arbetets möjligheter och kvalitet. Mera resurser för att främja familjens välbefinnande efterfrågas. Trots stora investeringar för att minska ojämlikheten i nordiska länder, är detta fortfarande ett aktuellt problem i samhället. (Wiklund;Forsman;& Nordmy, 2023)

Att bilda mångprofessionella team ansågs vara en idealisk lösning. Alla anställda bör få kontinuerlig utbildning angående aktuella händelser och arbetsmetoder som används i samhället. Genom detta kan man förhoppningsvis stärka kommunikationen mellan professionella och minska hinder mellan aktörer. Gruppbaseade aktiviteter och lättillgänglig information online samt att hålla online grupp-träffar, är en faktor som gör det

lättare att nå familjer. Vilket stöder utvecklingen av stöd metoder som skulle nå familjer med mer komplex bakgrund samt familjer med lägre utbildning. Studien sammanfattat bevisar att mera information och undervisning krävs för att kunna stödja familjer. (Wiklund;Forsman;& Nordmy, 2023)

Det har genomförts en nordisk utredning där man granskade och jämförde ankarets verksamhet med motsvarande verksamheter i andra nordiska länder. Enligt utredningen är Ankarverksamheten, precis som i andra nordiska länderna som bygger på mångprofessionellt arbete. (Haikkola;Hästbacka;& Pekkarinen, 2019, s. 22). Mera om ankarteams verksamhet senare i litteraturen.

Mångprofessionellt arbete innebär att olika professionella inom vård-och socialtjänster samarbetar för att kunna erbjuda stöd utifrån klientens behov. För att samarbetet ska fungera, krävs gemenskap och öppen kommunikation mellan professionella. Grunden i mångprofessionella arbetssättet är att familjerna skall känna sig hörda och sedda. (Österbottens välfärdsområdet, 2022)

3 Verksamheter

Nedan presenteras olika verksamheter som arbetar med unga som har en kriminell bakgrund eller som är i risk för kriminalitet samt stödåtgärder till dessa familjer. Vi har valt dessa verksamheter då de ger en syn på de olika stödformerna som finns och hur de kan bidra till att förebygga återfall av brott, hur de främjar ungas välmående och delaktighet i samhället. Dessa verksamheter erbjuder hjälp på både individ och samhällsnivå och de har ett brett fokus på det förbyggande arbetet, rehabilitering och återfall.

3.1 RETS - Liv utan brott

Rikoksettoman elämän tukisäätiö, RETS, är en finsk stiftelse, liv utan brott på svenska. RETS främjar livshanteringen för personer som har en kriminell bakgrund och främjar även livshanteringen för deras anhöriga. De har ett brett utbud av tjänster som de erbjuder till dem med kriminell bakgrund, deras familjer och för yrkesverksamma.

Syftet med stiftelsen är att se till att de personer och anhöriga får de stöd som behövs, så att rättigheterna förverkligas och återfall för kriminaliteten minskar. RETS är en utvecklare och producent av stödtjänster, nationell påverkare, specialist på rehabilitering och intressebevakare för personer med en kriminell bakgrund och anhöriga. De påverkar lagstiftningen, deltar i debatt och producerar information som rör området. RETS erbjuder även tjänster på både nationell och lokal nivå. De fungerar också som expert särskilt på rehabilitering relaterat till familjearbete, boendetjänster och studier för personer med en kriminell bakgrund. (RETS, u.d.a)

RETS-stödpersonverksamhet är en verksamhet som erbjuder individuellt stöd av professionella för personer som begått brott, missbruk och våld. Verksamheten riktar sig till personer i åldern 15–29 år. Verksamhetens mål är att helhetsmässigt skapa balans i vardagen och i den ungas välmående, bättra den ungas självkontroll och självkänsla, stärka sociala färdigheter och utveckla individuella mål. (RETS, u.d.b)

De anställdas huvudsakliga uppgift är att väcka och upprätthålla en uppfattning av hopp och trygghet, därmed helhetsmässigt stödja den ungas välmående samt främja faktorer som bidrar till främjandet av en positiv identitet. Verksamheten kan genomföras under fängelsetid men även i det civila. Verksamheten och möten anpassas efter den ungas behov och mål, behoven av individuellt stöd bedöms tillsammans med professionella, den unga och dess nätverk. Stödpersonsverksamheten bidrar till ett helhetsmässigt välmående och en förbättrad livskvalitet för den unga. (RETS, u.d.b)

Familjeläger, RETS ordnar även familjeläger åt fångar och till deras familjer. Lägrer ordnas för familjerna 4–5 gånger per år i Finland. Lägrerverksamheten är en form av familjerehabilitering och de professionella arbetar brottsförebyggande. Syfte med familjeläger är att stärka föräldraskapet, ge verktyg till familjerna att hantera utmaningar och allmänt erbjuda stöd till familjerna. Deras vuxengrups träffar fokuserar sig på föräldraskap och familjerelationer. Medan med barngrupper är fokuset på barnens upplevelser och tankar. Det ger även möjlighet till familjerna att tillbringa tid tillsammans. Målet med familjeläger är att stöda föräldrarna till ett dömt barn, ge stöd till deras föräldraskap samt minska de negativa följder som kan uppkomma när ens barn blir dömd. (RETS, u.d.c)

3.2 Vankien vanhemmat

Vankien vanhemmat är en organisation som ordnar kamratsstödsgrupper till föräldrar som har dömda barn på många orter i Finland. År 2022 har det skapats en enskild grupp för föräldrar vars barn är dömda till livstid. Detta eftersom domen skiljer till innehåll, status samt behoven är olika, till skillnad för familjer som har ett barn med kortare dom. I stödgrupperna bjuder man in utöver egna diskussioner, sakkunniga som berättar vad häktandet innebär i praktiken. (Vankien vanhemmat ry, u.d.)

I Vankien vanhemmat ry ordnas det enligt möjlighet av resurser, samarbete med andra organisationer och förbund. För att erbjuda information till föräldrarna är organisationen aktiv med att publicera nödvändiga nya artiklar, nyheter om brottsbekämpning samt befrielse av fängelsetiden. I samarbete med yrkeshögskolan Laurea och anhörigas stöd för mentalvården Finfami, är det planerat att under 2025 ordna en utbildning till erfarenhetsexpert för fångarnas föräldrar. (Vankien vanhemmat ry, u.d.)

3.3 Brottspåföljdsmyndigheten

Brottspåföljdsmyndigheten ansvarar för arbete mot återfall, utöver det får ungdomen stöd till skolgången, hobbyer, egna behov samt uppehållandet av människorelationer i nätverket. Fånghälsovården ansvarar för terapi och andra behövliga vårdtjänster. I praktiken innebär det att brottspåföljdsmyndigheten samarbetar med andra insatser för att få till en service och rehabiliteringsplan för den unga både under och efter avtjänandet av straff. De arbetar i samarbete med skola, arbetsförmedling, boende samt social och hälsovård. När det är fråga om en minderårig fånge är samarbetet med föräldrarna och vårdnadshavare en betydlig del. (Muurinen, 2021, s. 58)

Det har förekommit vid arbetet mellan socialvård och fängelset att det finns skillnader mellan kommunerna. Från barnskyddet rapporterades att det ansågs att det inte var en nödvändighet att påbörja stödinsatserna innan den slutgiltiga domen varit fastställd. Det har framkommit att det inte ansett vara nödvändigt med bedömning av servicebehov för att den unga varit i fängelset. Det har motiverats att det tar upp till månader att få slutgiltig dom, därför finns det skäl till att göra en gemensam plan. Socialarbetaren är i kontakt med

personalen på fängelset samt med den unga under hela processen. Ifall det inte finns en nämnd socialarbetare, behöver man vänta på slutgiltig dom. (Muurinen, 2021, s. 59)

Brottspåföljdsmyndigheten jobbar med bland annat bekämpning av förnyande brottslighet genom arbetsprogram. Brott man arbetar mest med är sexual- eller våldsbrott var man använder arbetsmetoder för att bryta spiralen av brottsliga handlingar, även kallade brottsrelaterade program. Arbetsmetoderna som används är motiverande samtal och positiv psykologi. Utgångspunkten är individens styrkor med målsättning till ett liv utan brott. (Brottspåföljdsmyndigheten, 2022)

Missbrukarvårdsinsatser erbjuds i form av läkemedelsbehandling mot abstinens och andra symtom som förekommer efter att droger eller alkohol använts i längre tid och ofta. Detta kallas avgiftning för att kroppen samt sinnet är van vid substanser och målet är att kunna leva utan dem. Därmed utförs planläggning av behov samt hurdan rehabilitering skulle gynna klienten bäst under och efter straffet. Kopplingar mellan missbruket och kriminella beteendet utreds. Det används grupprogram, men även enskilt, dessa innefattar diskussioner och arbete med att se nödvändigheten med ett substansfritt liv. Aktiviteter och kontakt med familjen är en del av rehabiliteringen (Brottspåföljdsmyndigheten, 2022). Socialrehabilitering bidrar till att stärka funktionsförmågan och bekämpning för marginalisering i form av olika aktiviteter, samtal, uppmuntran och gemenskap. (Brottspåföljdsmyndigheten, 2023)

3.4 Aseman Lapset

Aseman Lapset ry är en finländsk organisation som arbetar med barn och unga som visar tecken på brottsligt beteende. Deras mål är att stöda ungdomarna på olika områden i livet och bryta deras kriminella mönster. I Aseman Lapset arbetar de för att kunna stöda dem, samt har ett förebyggande arbetssätt. Organisationen grundades år 1990 och har sedan dess genomfört olika former av ungdomsarbete, för att skapa trygga miljöer och erbjudit stöd till unga i svåra livssituationer. De arbetar för att minska risken för ungdomarnas utsatthet och marginalisering. (Aseman Lapset ry., 2025)

Verksamheterna är mångsidiga och deras princip är att varje ung person ska ha en trygg vuxen att vända sig till vid behov. De har även olika projekt och deras mest kända projekt är Walkers-verksamhet, som består av ungdomscafé, där man kan tillbringa sin fritid med

andra i en trygg och drogfri miljö. I caféerna finns det både ungdomsarbetare och frivilliga vuxna som är där som stödpersoner. På grund av dessa caféer har ungdomarna fått möjlighet att skapa positiva relationer till andra vuxna, även fått nya trygga vänner som är jämnåriga. Vid behov får ungdomarna stöd och allmän hjälp. (Aseman Lapset ry, 2025)

Något som är också viktigt är uppsökande ungdomsarbete som de erbjuder, deras professionella rör sig på gator, i köpcentrum och på andra plaster där ungdomarna brukar spendera deras tid. Genom detta kan man identifiera de ungdomar som skulle ha behov av stöd och erbjuda hjälp i tid. Med uppsökande arbete kan man ofta bygga förtroende och skapa lättare kontakt med ungdomarna som inte annars skulle söka själv hjälp, eller till dem som inte vet hur man får stöd och hjälp. (Aseman Lapset, 2025)

Skol-medling, Aseman Lapset ry har också olika program för att främja skoltrivseln och konflikthantering. Koulu- Sovittelu heter deras program, som erbjuder medling vid olika konflikter i skolor. Genom programmen får eleverna men även skolpersonal olika verktyg och mer kunskap i konfliktlösning, genom dialog, förståelse och gemensamma lösningar. Vilket kan minska risker för större skada. (Aseman Lapset ry, 2025). I organisationen arbetar professionella inom fostran och den sociala branschen. Deras arbetsuppgifter innefattar att främja samhörighet med ungdomarna, ingripa i skolmobbing och bryta ungdomarnas brottsspiral samt stödja dem i utmanande livssituationer. (Aseman Lapset ry, 2025)

Pasila-verksamhet (Pasila- toiminta) arbetar med ungdomar som utför brottsligt beteende eller är med i gatugång. I projekten samarbetar de med polisen, barnskyddet och medlingsverksamheterna. (Aseman Lapset, 2025). Pasila-verksamheten arbetar med unga som visar tecken på kriminalitet. De erbjuder stöd till unga och deras närstående. De vill fokusera på ungdomarnas fritid, de anser att det är viktigt att ungdomarna har förtroende till en trygg vuxen, eftersom unga kan ha tidigare dåliga erfarenheter av olika professionella och myndigheter. Professionella inom arbetet har erfarenheter av vårdnadshavaren som tycker att det är bra att unga har andra trygga vuxna i deras liv. Deras mål med arbetet är att ge stöd och möjligheter till unga att bryta deras kriminella mönster. (Aseman Lapset, 2025)

I Pasila-verksamheten erbjuder de olika aktiviteter som till exempel pizzakvällar, gymbesök eller andra fritidsaktiviteter. Genom dessa aktiviteter kan de säkerställa att ungdomarna är bort från "gatorna". Professionella har möjlighet att delta i ungdomarnas rättegångar, samt

träffa dem som är häktade. (Aseman Lapset, 2025). Därmed kan professionella hjälpa med läxor, skoluppgifter, funderingar angående arbetslivet eller allmänt om "vuxenlivet". Det är viktigt att ungdomarna har en känsla att vuxna är närvarande, samt att de har tillit och mod att prata om sina problem som kan till exempel vara relations- eller familjeproblem. (Aseman Lapset, 2025)

3.5 Ankarverksamheten

Målet med Ankarverksamheten är multiprofessionellt ingripande till ett tidigt skede för att förebygga brott och främja de ungas välbefinnande. Det centrala med verksamheten är att stödja och beakta styrkorna den unga har. Genom tidigt ingripande förebygger och förhindrar det att problem blir svårare och hopar sig. Inom verksamheten strävar man efter att identifiera lämpligt stöd och hjälp för den unga. I Ankarteamet beroende på hurdan situation det handlar om, deltar det experter inom hälsovård-, social och ungdomssektorn och polisen. Verksamheten bygger på förtroende, ömsesidig respekt och gemensamt överenskomna handlingssätt. Beroende på den ungas individuella situation kan Ankarteamet samarbeta med andra aktörer, detta kan vara till exempel skolor, olika kommunala aktörer, religiösa aktörer, tredjesektorn samt fritids- och idrottsföreningar. (Ankarverksamhet, u.d.b)

Verksamheten baserar sig på myndigheternas skyldighet att ingripa. I allmänhet kommer man till träffen då myndigheterna fått veta om en oroväckande information om användning av berusningsmedel, brottsmisstanke som handlar om den unga och annan verksamhet som går emot lagen. (Ankarverksamhet, u.d.a)

När Ankarteamet träffas lyssnar de på den ungas egna erfarenheter och åsikter, samtidigt som de ser till att den unga får den information som behövs om vilka konsekvenser verksamheten kan ha. Om situationen är oroande, pratar man gemensamt om hur den unga bäst kan få stöd och vem som är mest lämplig att ge hjälpen. Yrkespersonerna träffar den unga 1–5 gånger, de träffar som hålls är avgiftsfria. Beroende på hurdan situation det handlar om kan föräldrarna, vårdnadshavaren eller den ungas familj delta på träffarna. (Ankarverksamhet, u.d.a)

Från tidigare forskning har det kommit fram att de vanligaste sättet ungdomarna har fått kontakt med Ankarteamet är via polisanmälningar. De näst vanligaste sättet är via skolan samt barnskyddet. Ibland har familjerna själv kontaktat ankarteamen, men även kan ungdomstjänsterna kontakta Ankarteamet. Ungdomarna kan självständigt ta kontakt till Ankarverksamheten. (Kaakinen;Vauhkonen;Tanskanen;& Hoikkala, 2022, ss. 53-54)

Den vanligaste orsaken till att ungdomarna får eller tar kontakt till Ankarteamet är brottsligt beteende. Den vanligaste orsaken för behov av hjälp och stöd är missbrukarproblem, orolighet i vardagen och oro för sin framtid. Den ovanligaste orsaken är social utslagning och våldsam radikaliserings, kom det fram i forskningen att en stor del av professionella i teamet har hamnat hantera olika fall relaterad till våld. (Kaakinen;Vauhkonen;Tanskanen;& Hoikkala, 2022, s. 55)

3.6 Barnskyddet

Barnskyddets syfte är att trygga barnets rättigheter till en trygg uppväxt, uppväxtmiljö, mångsidig utveckling och skydd. Barnskyddet arbetar utgående från barnskyddslagen. Till Finlands grundlag ingår bestämmelser om barnets rättigheter. I enlighet med barnskyddslagen (417/2007) kapitel 1 4§ arbetar barnskyddet utgående från sju centrala principer. Dessa principer bygger på att varje barn har rätt till en god välfärd och en harmonisk utveckling, även att varje barn har rätt till utbildning som motsvarar barnets önskemål och utvecklingsnivå. Varje barn har rätt att uppleva förståelse, ömhet, övervakning och omsorg oberoende barnets ålder. Grundläggande principer är att barnet ska ha en trygg uppväxtmiljö och bli respekterade både fysiskt och psykiskt. Barnet ska ges möjlighet att utvecklas till självständighet, därmed ska barnet ges möjlighet att påverka frågor som berör barnet. Barnets språkliga, kulturella och religiösa bakgrund bör alltid beaktas i barnskyddets verksamhet.

Finland tillhör den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna samt FN:s konvention om barnets rättigheter. Konventionerna säkerställer att barnets rättigheter beaktas och prioriteras inom myndigheternas verksamhet. Social- och hälsovårdsministeriet är ansvariga för barnskyddslagstiftningen. (Social- och hälsovårdsministeriet, 2025)

Barnskyddet arbetar utgående från barnskyddsanmälningar. Då en barnskyddsanmälan blivit gjord, utreder en socialarbetare eller annan arbetstagar inom barnskyddet behovet av barnskydd samt påbörjar eventuella brådskande åtgärder (Institutet för hälsa och välfärd, 2023). I extremfall med problematiska situationer kan brådskande omhändertagande eller placering genomföras för att trygga den minderårigas välmående. Därefter utreds hurudana tjänster och stödåtgärder som behövs. Utredningen görs i samarbete med den minderåriga och dess vårdnadshavare och eventuellt med andra människor nära till den minderåriga, detta genomförs alltid via fysiskt möte. Under dessa träffar diskuteras eventuella förändringsbehov samt behov om fortsatta åtgärder, den minderåriga ges möjlighet att berätta sin synvinkel och önskemål (Institutet för hälsa och välfärd, 2025).

Klienterna inom barnskyddet har rättighet till att få information om barnskyddsåtgärder om sin egen situation. Barn under 12 år har rätt till att uttrycka sina egna åsikter och önskemål, medan barn över 12 år har rätt till talan om beslut som rör dem själva. Alla minderåriga har rätt att veta om beslut samt motiveringar till besluten. (RIKU, 2025)

3.7 Barnhem

Syfte med barnhemmet är att de erbjuder en trygg och rehabiliterande miljö för barn och unga. Barnhemmet skall vara en trygg plats åt klienterna och där skall finnas personal som är tillgängliga dygnet runt. Utöver den vanliga vardagen i ett barnhem, vill de även främja klienternas intressen. Personalen i barnhemmet ser till att klienternas grundläggande behov blir uppfyllda så som måltider, möten, dagsrytm och skolrutiner. (Institutet för hälsa och välfärd, 2025)

Professionella som arbetar på barnhem samarbetar även med familjerna för att stärka relationer mellan barnen och deras vårdnadshavaren samt öka förståelsen mellan dem. Genom att arbeta med familjerna vill man upprätthålla och utveckla dessa relationer. Vårdnadshavaren har möjlighet att inkluderas i olika beslut som rör ungdomens liv och vårdplan. Familjerna får stöd för att skapa en fungerande och trygg vardag. Genom att kunna inkludera hela familjen kan både ungdomen och vårdnadshavaren få stöd i svåra situationer. (Helsingfors stad, 2025)

En av de stödformer som erbjuds familjer är familjeträffar. Under dessa träffar kan professionella vägleda både vårdnadshavaren och ungdomen genom samtal, samt olika gemensamma aktiviteter. Syftet med träffarna är att stärka samarbetet och relationer mellan ungdomarna och deras vårdnadshavare, samt att ge stöd och resurser till familjen. (Helsingfors stad, 2025)

3.8 Polisen

Polisens arbete handlar mycket om samarbete med andra aktörer så som barnskyddet och socialtjänster. Detta innebär att säkerställa att barnet får rätt stöd och att brottspiralen bryts effektivt. Då det handlar om unga i åldern 15–17 år använder polisen tvångsmedel som en sista utväg, men för de minderåriga som är under 15 år har polisen inget medel för att bryta brottspiralen. Därför är det i första hand barnskyddets uppgift att bryta den minderåriges brottsspiral, snarare än polisens. En stor del av de minderåriga som är i brottspiralen placeras på en barnskyddsanstalt som de kan lätt rymma ifrån, vilket syns i de mest svåra situationer hos polisen som förövare av rån och våldsbrott. (Polisen, 2024)

Då en person fyllt 15 år börjar det straffrättsliga ansvaret. Unga under 15 år som begått ett brott avslutas förundersökningen, för att straffrättsliga ansvaret saknas. Polisen har anmälningsskyldighet att göra en barnskyddsanmälan på personer under 15 år och informera om händelsen till vårdnadshavaren. En ung förbrytare är en person i åldern 15–20 år gammal, åldern beaktas när påföljderna och skulden för brottet bedöms, även bedöms personens sociala situation. Syftet med detta är förebyggande och hjälpa den unga att bryta brottspiralen för att leva ett brottsfritt liv. Vid förundersökningar med personer som är under 18 år, har polisen utredare som specialiserat sig på unga förbrytare. (Polisen, u.d.)

Polisen har bestämt att under året 2025 öka närvaron i skolor, detta är ett projekt kallad "Koulu25". Med detta menas att polisen satsar på att fysiskt samt virtuellt ordna möten och träffar med skolor. Virtuella möten för skolor är ett skolsamarbete mellan polisen som påbörjats år 2021, vilket betyder att under de senaste fyra åren har virtuella träffar ordnats för elever, men även skilt för vårdnadshavaren och personal i skolan. Polisen önskar att detta år 2025 ha flera fysiska träffar. Med detta projekt bearbetas också stödmaterial på

basen av lektionerna polisen håller, som kan användas i framtiden av skolorna. (Lundqvist & Nyqvist, 2025)

3.9 Medling

För unga personer som är misstänkta för brott, är medling en viktig alternativ åtgärd som kan hjälpa den unga att reflektera över sina handlingar. Samt få en förståelse om konsekvenserna, genom en dialog kan man försöka undvika att den unga fastnar i en brottsspiral. Om man når en överenskommelse kan fallet avslutas utan vidare rättsliga åtgärder. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023)

Genom professionellas stöd, hänvisar till exempel polisen och socialtjänsten unga till medling som en del av rehabilitering, därmed får familjen en konkret vägledning och stöd genom processen. Familjen kan vara delaktig i medlingen då det handlar om unga under 18 år. Då personen i fråga är under 18 år ska vårdnadshavarna ge tillstånd till medling. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023)

4 Metod

Syftet med studien är att undersöka hurdant stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd. Dessutom för att få en förståelse över den misstänkta/dömnda samt anhöriges upplevelse och erfarenhet. För att kunna uppnå vårt syfte använder vi en kvalitativ metod. Vi genomför semi-strukturerade intervjuer med professionella, samt en vårdnadshavare till en minderårig misstänkt/dömd och en person som varit dömd som minderårig.

Vid arbetet med examensarbetsprocessen använder vi oss av en kvalitativ intervjuundersökning, för att få en djupare förståelse av hurdant stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd.

4.1 Datainsamling

Syftet med studien är att undersöka hurdant stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd. Datainsamlingsmetoden utgörs av kvalitativa forskningsintervjuer, vilket vi anser vara en lämplig metod i förhållande till studiens syfte och tema (Olsson & Sörensen, 2021, s. 46). Kvalitativa intervjuer baserar sig på att ge något en mening, att de är strukturerade. Strukturering av intervjun bevisar att vi fått svar på frågorna vi ställt av alla parter, vilket betyder att svaren har giltighet. Vi har ställt frågorna i samma ordning, med möjlighet till följdfrågor till alla professionella, samt till den minderåriga dömda samt vårdnadshavaren. (Olsson & Sörensen, 2021, ss. 132-133)

Genom individuella beskrivningar från yrkespersoner som arbetar med att erbjuda stöd, kan vi få en fördjupad förståelse för hur stödsystemet fungerar i praktiken. Vidare ger vårdnadshavarens och ungdomens personliga erfarenheter viktiga insikter i hur stödet upplevs ur deras perspektiv. Eftersom ämnet kan väcka känslor även hos intervjuarna är det bra att dela upp intervjuerna till olika dagar, så att vi utförligt orkar med genomgång, analysering och bearbetningen av kategorierna.

Vid intervjuprocessen har vi gett möjlighet att informanterna fått bestämma om hur intervjuerna utförs, exempelvis via Teams, telefonsamtal eller på plats. Vi har gett olika förslag på datum, informanterna har fått datum vi erbjudit och därmed välja en tid som passar dem.

Genom intervjuerna vill vi få en bredare inblick på vårt ämne vi skriver om. Genom våra intervjufrågor får vi svar på frågeställningarna vi har, via intervjuerna av professionella som har kunskap inom ämnet. Vi har valt att intervjua professionella inom social- och hälsovården, polisväsendet, en vårdnadshavare samt en dömd. Intervjuerna utförs för att få ett samband mellan hurdant stöd de professionella upplever att de ger, hurdant stöd den dömda upplever ha fått samt hur vårdnadshavaren blivit beaktad.

Vi kommer att utföra intervjuerna på finska, eftersom deltagarnas modersmål är finska. Då vi analyserar intervju svaren kommer vi hålla dessa på originalspråk. För att inte riskera att svarens mening ändrar dess betydelse. Genom detta säkerställer vi att det blir etiskt korrekt.

Intervjuernas format kommer att vara semistrukturerade. Det finns ett visst antal frågor som är strukturerade, men med semi-strukturerad metod ger det möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor. Frågorna inleds med bakgrundsfrågor relaterat till syftet för att få en inblick i hurdan inverkan bakgrundsfaktorer har, följt av frågor relaterat till stödet och slutligen av mjukare frågor som fokuserar på nuläget för att få ett bra avslut. Frågorna varierar utgående från deltagare mellan 7 och 10, samt har vi intervjufrågorna på både svenska och finska, se Bilaga 4, Bilaga 5, Bilaga 6. Till sist finns det en öppen fråga till alla informanter för en möjlighet att tillägga något. Genom de olika intervjuerna ger det oss en möjlighet att få en djupare förståelse om olika synvinklar (Olsson & Sörensen, 2021, ss. 131-133). Genom att analysera intervjuerna vi utfört kan vi skapa en helhetsbild och kan bättre identifiera både styrkor och svagheter i de nuvarande stödformerna.

Intervjuerna har vi delat upp så att i varje intervju har vi en huvudansvarig. Den huvudansvarigas uppgift är att genomföra intervjun; alltså leda den strukturerade intervjudelen. Övriga medlemmar i gruppen kunde vid tillfälle ställa öppna frågor samt delta i diskussion. Den som har haft huvudansvar för intervjun börjar att analysera den, därefter slutför vi analyseringen tillsammans.

4.2 Urval av informanter

Vi valde att intervjua en polis, en sjukskötare, en ungdomsorganisationsledare och en socionom för att få fram hurdant stöd de kan erbjuda. Därmed intervjuade vi en vårdnadshavare samt en dömd.

Vi samlar in data via intervjuer från olika tillfällen och situationer, det förekommer variation i grupperna som intervjuas (Olsson & Sörensen, s. 100). Urvalet är bekvämlighetsurval, eftersom vi själva kontaktat personerna som är lätta att nå för oss. Bekvämlighetsurval är ett urval som innefattar att forskarna tar sitt utbud från de närmaste alternativen och vad som varit det enklaste att hitta. (Forskningsstrategier, u.d)

Frågorna har vi gjort på basis av yrkesgrupperna, var yrke har egna frågor relaterade till deras arbete inom temat. Frågorna till vårdnadshavaren samt den dömda är ordnade på basis av deras egna erfarenheter och synvinklar. Professionella och den dömda har vi varit

själva i kontakt med angående deltagandet. Vårdnadshavaren vi intervjuar har vi fått kontakt med via RETS.

4.3 Dataanalys

Dataanalysen påbörjas med att transkribera det insamlade materialet för att möjliggöra analysen. Efter det använder vi tematisk analysmetod för att identifiera teman och återkommande mönster, av de svar vi får av intervjuerna. Samt fokuserar metoden på erfarenheter, tankar och kunskaper om deltagarna. Genom analysmetoden får vi en djupare inblick samt uppfattning om ämnet. Tematisk analysmetod är en effektiv metod för att analysera deltagarnas svar. För att lyckas med tematisk analys kräver det både teori samt material av intervjuer. Enligt Kortteinen (1992, s. 179) innebär tematisk analys en stark koppling mellan material och teori. (Eskola & Suoranta, 2005, ss. 174-179).

Vi började analyseringen med att fundera över teman som kopplar till syftet och frågeställningarna. Teman vi valt är otillräckligt stöd, bristande vägledning, familjeinriktat stöd, erbjudna stödinsatser och hurdant stöd skulle ha behövts.

4.4 Datasekretess

I och med att vårt tema innebär ämnen och diskussioner som kan innehålla känslig information, kommer vi strikt följa dataskyddslagen. I enlighet med dataskyddslagen har alla som är involverade i uppdraget; tystnadsplikt samt andra bestämmelser. Detta innebär att behandlingen av all information som vi använder i arbetet, ska utföras på ett sätt där personen i fråga inte kan bli igenkänd, samt att obehöriga för uppdraget inte får behandla uppdragets uppgifter. Alla personuppgifter som blir insamlat under processen, kommer vi efter forskningen noggrant förstöra. (Dataskyddslagen 1050/2018)

Förutom att datasekretessen innebär att informationen skall vara skyddat från obehöriga, innebär datasekretess en skyldighet att informationen förblir korrekt. Principer inom datasekretess är minimering av insamling av data (vilket innebär att endast nödvändiga data samlas in med ändamålsbegränsning, vilket säkerställer korrekt användning av data i förhållande med det ursprungliga ändamålet). Detta innebär även att personer som är involverade i den data som samlas in, har rätt att få information om till vad och hur

datainsamlingen används (Eriksson, 2023). Därmed har vi skapat ett samtyckebrev om hur vi behandlar informationen som vi får av personerna, samt möjlighet för personer att själva ifrågasätta detta. Grundliga principerna säkerställer korrekt användning av data, integritet, korrekthet samt lagring av uppgifterna.

4.5 Etik

I vårt examensarbete har vi som utgångspunkt materialet vi samlat in. Med hjälp av materialet har vi en grund som stöder oss i fullföljande av etiskt arbetssätt. Vi har beviljats ett forskningstillstånd av polisinrättningen i Västra Nyland, som möjliggör utförandet av intervjun av polisen, se Bilaga 3. Deltagarna för intervjuundersökningen har fått ett samtyckebrev av oss, som innehåller information om etiska principer och deras rättigheter i forskningen. Deltagarna i intervjun ska vara medvetna om att deltagandet är frivilligt, de har rätt till att avbryta sitt deltagande under forskningsprocessen. I brevet står tydlig information om syftet med arbetet och hur deras deltagande kommer att användas och analyseras.

Intervjuerna är indelade på följande sätt; en deltagares önskan var att intervjun sköts av enbart en person, eftersom ämnet är känsligt och värderingen av valfri anonymitet är hög. En fördel med intervjuerna är att informationen som finns tillgänglig i litteratur är begränsad, och därför blir deltagarnas insikter ett värdefullt tillägg. Nackdelar när intervjuaren och deltagaren är bekanta är att det möjligen finns begränsningar med vad man delar med sig i svaren och vad som frågas med tanke på relationen sinsemellan. Möjligheten till friare samt djupare diskussion kan härmed vara möjlig. Nackdelen med att intervjua professionella är att det finns begränsade diskussionsmöjligheter på grund av tystnadsplikt. Fördelar är att vi får en konkret bild som besvarar frågeställningarna.

Under hela examensarbetsprocessen kommer vi att hålla fast i våra egna etiska principer, som är att bemöta alla likvärdigt och respektfullt och behandla informationen konfidentiellt. Vi ställer inga frågor som berör ekonomisk status, boendeort, politiskt ställningstagande eller egen tro. I vårt arbete beaktas inte kön. Genom dessa värderingar skyddar vi personens integritet.

När man arbetar och bemöter klienter i sitt arbete är det viktigt att följa de grundläggande etiska normerna; (Akademikerförbundet SSR, 2017, ss. 16-21) Social rättvisa identifieras som ett centralt värde i socialt arbete, genom att förstå att bemöta alla likvärdigt och jämlikt skapas en rättvis och inkluderade situation (Akademikerförbundet SSR, 2017, ss. 16-21).

Alla deltagarna är anonyma, det är inte möjligt att identifiera personer på basis av svaren. Med tillåtelse kommer vi att genomföra intervjun med inspelning, svaren kommer att sparas den tiden forskningen är aktiv, sedan förstörs materialet på ett säkert sätt.

5 Resultat och analys

I detta kapitel redovisas deltagarnas svar och hur dessa relaterar till teorin samt resultatet av arbetet. Rubrikerna representerar de huvudteman som vi kommit fram till efter vi genomfört intervjuerna. Under varje rubrik presenteras informanternas svar i anslutning till respektive tema. Genom att inkludera citat från intervjuerna vill vi fördjupa förståelsen av deltagarnas perspektiv. På så sätt får vi fram en bredare bild av vad de professionella vill få fram och kan lättare koppla deras svar till teorin.

Vi har delat informanternas svar så att professionella, vårdnadshavaren och dömda är i olika underrubriker, för att få en bättre helhetsbild. Vi intervjuade sammanlagt 4 olika professionella, för att säkerställa anonymiteten i analyseringen. Därför har vi valt att kalla dem till A, B, C och D i resultaten.

5.1 Otillräckligt stöd

Utifrån intervjuerna kom det fram ett tydligt problem angående otillräcklighet av stöd. Nedan kommer temat otillräckligt stöd att analyseras. Utifrån analyseringen besvarar vi på frågeställningen, hurdant stöd saknas? Slutligen beskriver vi temats resultat.

5.1.1 Professionella

Från intervju med professionella framkommer det brist på förebyggande stöd. Det framkommer att stödverksamhet förekommer då situationen med den unga är allvarlig.

Genom att arbeta med stödinsatser vid tidigare skede som exempelvis vid skolgången, bidrar det till förebyggande arbete (Purushothaman; Vijay; Kavita; Pariyanka; & Ganie, 2022).

Professionell C kommenterade:

‘Haasteellisin on ehkä just se sanoisin että kun se apu tulee vähän liian myöhässä siihen perheeseen’

Ofta stödet som erbjuds kommer för sent, eller då när det har skett något allvarligt.

Professionella har inte alltid tid eller tillräckligt med resurser för att erbjuda de stödet ungdomen eller familjen har behov av.

Professionell D kommenterade:

‘näätä nuorten asiat hyvin helposti on niitä jotka jää sinne ikään kun pinkan alimmaiseksi’
‘aika ei riitä kokonaisvaltaiseen tukemiseen tän kiireen keskellä’

5.1.2 Dömda och vårdnadshavare

Dömda

‘Tuli sellainen tunne, että se ilmaistiin tavalla sitten kun kiinnostaa touhuta jotain muuta’

Eftersom den unga befann sig i en okontrollerad livssituation, vilket innebar svårigheter att förstå sina behov av stödformer. Enligt den ungas upplevelse gav bemötandet med professionella en känsla av bristande engagemang i den ungas situation.

Vårdnadshavaren

‘Ehkä me ei osattu hakea tukea oikeista paikoista’

Med detta menande dem att information om olika stödformer inte var tillgängliga eller tillräckligt tydliga. Vilket upplevdes som ensamhet, att dem inte blev tillräckligt uppmärksammande av professionella. Enligt Wiklund, Forsman och Nordmy (2023) bekräftar en nationell enkät att vårdnadshavaren och familjer som har svårigheter i vardagen har mindre sannolik att söka stöd och hjälp.

5.1.3 Slutsats

I intervjuerna med de olika professionella framkom det att stödinsatserna var bristande till en viss del, vissa tyckte att stödet kom för sent till både familjerna och till de minderåriga. Stödet ansågs komma för sent på grund av brist på resurser och tid, men även framkom brist på förebyggande stödinsatser. I intervjuerna med den dömda samt vårdnadshavaren kom det även fram att stödinsatserna var otillräckliga samt att informationen om olika stödinsatser var begränsad. Som gav en känsla att stödinsatser inte var lättillgängliga. Nivån på insatserna var ytliga exempelvis att det endast nämnts om att det finns olika stödformer, då man är intresserad av att få hjälp och stöd. Resultatet vi kom fram till är att man bör satsa mera på olika resurser och ge tillräckligt med information om de olika stödinsatser, så att stödet inte kommer för sent till familjerna eller de minderåriga.

5.2 Bristande vägledning

Utifrån intervjuerna kom det fram att bristande vägledning är en utmaning. Nedan kommer temat bristande vägledning att analyseras. Utifrån analyseringen besvarar vi på frågeställningarna, hurdant stöd saknas? Hurdant stöd upplever de professionella att de ger? Slutligen beskriver vi temats resultat.

5.2.1 Professionella

Från intervjuerna med de olika professionella kom det fram en stor brist på engagemang eller delaktighet, till en del. Det kan vara svårt för båda parterna att förstå att det är värt att lita på processen. Det blir utmanande om ungdomen inte tar emot hjälpen, eller om familjen har dåliga erfarenheter från tidigare. Utmanande för de professionella som kom fram är lagstiftningen, eftersom den påverkar arbetet samt rättigheter och arbetsverktyg. Lagstiftningen skyddar personens integritet och säkerställer att informationen hålls skyddad med hjälp av bestämmelser (Dataskyddslagen 1050/2018).

Professionell A kommenterade:

'luottamussuhteen luominen sen nuoren sekä vanhemman kanssa'

Professionell C svarade:

'Se luottamuksen saaminen ja siihen prosessiin luottaminen.'

Intervjun med professionella D, framkom det att de erbjuder vägledning till familjerna, samt försöker säkerställa att rätt stöd och information når familjer. Men ändå kan de inte veta hur familjerna tar emot stödet och hur det fortsatta stödet till familjerna hanteras av andra aktörer. Det framgick att ibland hamnade de själva vägleda familjerna trots att de ofta saknade både tid och resurser för detta.

Professionell D kommenterade:

'Ei sitten tiedä kuinka lapsi tai perhe sitten saa sitä tukea, vaikka me ohjataan ja varmistetaan'

5.2.2 Dömda och vårdnadshavare

Dömda

'Lastensuojelun tapaamiset olivat tarpeellisia, mutta en koe, että näin oli'

Den ungas familj deltog i möten med barnskyddet, engagemanget av deras behov togs i beaktande på ytlig nivå, och därför förklarades som att det inte kändes som tillräckligt. Enligt barnskyddet arrangeras det möten var man skall beakta hela familjen med dess behov av stöd (Helsingfors stad, 2025).

Vårdnadshavaren

'Ja sitä ei sitten muisteta, että se tekijä on tehnyt sen rikoksen mutta ei sen perhe'

'Sosiaalityöntekijä sanoi, että tämä on ihan normaalia'

Familjen fick kontakt med en socialarbetare, som gjorde ett hembesök till dem. I citatet framkommer det vad socialarbetaren svarade till familjen under hembesöket. Vårdnadshavaren upplevde att socialarbetaren förminskade deras hemförhållanden samt situationen där barnet befann sig i. Samt familjen fick inte vidare vägledning till andra stödåtgärder.

Trygga hemförhållande och goda familjerelationer är avgörande faktorer i barnets och ungas utveckling. Samt insatser som fokuserar på familjeinriktat arbetssätt kan vara en

orsak till tryggare hemmiljö för barnen. Vårdnadshavarens roll är en stor del av ungas rehabilitering. Genom att professionella kan erbjuda stöd och olika verktyg för familjerna kan de stärka relationerna och förbättra konflikthantering inom familjen. (Purushothaman;Vijay;Kavita;Pariyanka;& Ganie, 2022)

Dömda

Det framkom skillnader på vägledningen av stöd, beroende på var man bor. Vilket innebär att sannolikheten för helhetsmässig information är otillräckligt för unga att ta del av.

‘Asuin niin syrjäseudulla, niin ei siellä minkäänlaista mainontaa ollut sen enempää kuin korkeintaan nimi tukimuodosta’

5.2.3 Slutsats

Professionella ansåg att det kunde vara svårt att nå fram till familjerna och de minderåriga som gjort brott, om så att de haft tidigare dåliga erfarenheter. I intervjuerna med professionella lyftes fram, att det huvudsakliga verktyget i arbetet är att skapa en god relation byggd på tillit med den minderåriga och dess familj. Vid intervjuerna med den dömda och vårdnadshavaren kom det fram att de inte fått tillräckligt med handledning och information då de haft möte med olika professionella. De ansåg att vägledningen till andra stödåtgärder varit ytliga. Om familjerna inte känner till vilka stödformer som är tillgängliga eller vilka de själv kan vara i behov av, finns en risk att de saknar ork eller resurser att söka hjälp eller ta själv kontakt med rätt professionell. Därför skall det ske en tydlig vägledning till familjer. Olika stödformer skulle önskas förklaras bättre för de unga, vad de är till för, vem de är menade för.

Resultatet vi har kommit fram till är att, de professionella bör se till att familjerna och de minderåriga får tillräckligt med vägledning samt att man ska skapa en bra grund och tillit till dem. Genom att skapa tillit till familjerna samt de minderåriga, får man som professionell bättre kontakt till dem.

5.3 Familjeinriktat stöd

Utifrån intervjuerna kom det fram att det finns behov för familjeinriktat stöd. Nedan kommer temat familjeinriktat stöd att analyseras. Utifrån analyseringen besvarar vi på frågeställningen, hurdan stöd upplever vårdnadshavaren har fått? Slutligen beskriver vi temats resultat.

5.3.1 Professionella

Vid familjeinriktat stöd lyftes konkret fram att kartlägga familjens sinnestillstånd och välbefinnande, alltså sätta mera fokus och tid på handledning. Vårdnadshavarna behöver emotionellt stöd, detta inkluderar närvarandestöd, att finnas till hands, vara nåbar och allmänt informera och stöda välbefinnande. Det ansågs att familjen kan vara rädda att ställa frågor eftersom de är rädda för svaren, därför är det viktigt att vid tidigt skede ge omfattande information (Wiklund;Forsman;& Nordmy, 2023).

Det som önskas att sätta mera resurser till är familjeterapi, eftersom relationen mellan vårdnadshavaren och den unga varierar, den kan skapa konflikt och känslomässig belastning. Familjeterapi bidrar till att bättra familjeförhållanden och föräldraskap för att åstadkomma en stabil familjesammanhållning (Rooney, o.a., 2024).

Professionell C kommenterade:

'vuorovaikutus haasteita useilla perheillä, ettei niinku ymmärretä toisia. Tai silleen ja sitten siitä syntyy väärinkäsityksiä ja sitten se oireilu saattaa just niinku johtua vaikka siitä, että siellä perheessä on niitä vuorovaikutusasteita mitkä ratkeaisi ihan sillä että saisi oikeasti sitä perheterapiaa.'

Vid arbete på barnhem samt barnskydd, är den bästa situationen då samarbetet med familjen är bra och det blir en form av samföräldraskap. Svårigheter förekommer ifall vårdnadshavarna inte är mottagliga för hjälpen. Alla minderåriga har rätt att få ta av och veta om alla beslut som handlar om dem, vårdnadshavarna har rätt att få nödvändig information angående beslut (RIKU, 2025).

Professionell D kommenterade:

‘Tosi paljon on perheitä missä vanhemmat pystyy pitkälle olemaan tukena ja apuna, sillone tukitoimet ovat pienemmät’

Här förklarades att det beror på i vilket mån vårdnadshavarna är involverade i ärenden som berör barnet, i hurdan utsträckning stödet då behövs. I situationer där vårdnadshavarna inte vill delta behöver man ta till bredare åtgärder tillsammans med barnskyddet. Enligt barnskyddet görs utredningar med den unga tillsammans med vårdnadshavarna eller personer nära till den unga och försöker komma åt åtgärder som behövs beroende på situation (Institutet för hälsa och välfärd, 2025).

5.3.2 Dömda och vårdnadshavaren

Dömda

Fastän det erbjudits samtalsstöd till vårdnadshavaren så var det inte mottagligt. Familjen ansåg att de hade egna sätt att hantera händelserna.

‘Tarjottiin jotain keskustelutukea, mutta mun huoltaja koki sillain että en mä tarvi’

Vårdnadshavaren

Inom det familjeinriktade arbetssättet upplevde vårdnadshavaren att hela familjen inte blev tillräckligt beaktad, särskilt de yngre barnen, trots att de påverkades av familjesituationen. Vårdnadshavaren nämnde att yngre barnen kanske inte var mottagliga för stöd, men att det heller aldrig erbjöds till dem. Samt upplevdes det att de inte blev uppmärksammas tillräckligt av professionella. Detta tyder på att stödinsatserna som erbjöds inte motsvarade familjens behov.

‘en tullut nähdyksi ja kuuluksi, semmosena hätä kärsivänä äitinä, oli jopa aika kaukana siitä’

Enligt Purushothaman, Vijay, Kavita, Pariyanka och Ganies (2022) forskning visades att familjestödprogram har fått positiva resultat. Vårdnadshavarna har möjlighet att stärka deras föräldraskap samt kunskaper för stresshantering. Barnen har möjlighet att utveckla deras sociala färdigheter. I familjeinriktade arbetssättet fokuserar man på att stärka familjerelationer samt skapa en trygg hemmiljö.

5.3.3 Slutsats

I intervjun med professionella framkom det att familjeinriktat stöd skall innehålla kartläggning av familjens behov samt mer fokus på handledning och emotionellt stöd till vårdnadshavaren. Det lyftes fram även att vårdnadshavaren behöver närvarande stöd samt tydlig information om stödinsatser i ett tidigt skede. Behovet av familjeterapi betonades, särskilt då när familjerelationer har påverkats negativt. De professionella betonade att kommunikationssvårigheter inom familjen kan påverka ungas mående, och att familjeterapi kan bidra till förbättrade familjerelationer.

Intervjun med både den dömda och vårdnadshavaren framkom det tydligt behov av familjeinriktat arbetssätt, där stödinsatserna inte enbart riktas till den unga, utan är anpassade för hela familjen. Det framkom också ett problem att de stöd som erbjuds inte alltid tas emot av familjerna, vilket kan bero på bristande information, tillit eller ork. Resultatet vi kom fram till är att anhöriga inte bör själv ha ansvaret att söka stöd, utan i stället bör stödet erbjudas av professionella därmed uppmuntra familjen till stödinsatser.

5.4 Erbjudna stödinsatser

Utifrån intervjuerna framkom professionellas erbjudna stödinsatser, samt hur stödet tagits emot. Nedan kommer temat erbjudna stödinsatser att analyseras. Utifrån analyseringen besvarar vi frågeställningarna, hurdant stöd upplever de professionella att de ger? Hurdant stöd upplever den unga misstänkta/dömda att har fått? Hurdant stöd upplever vårdnadshavaren har fått? Slutligen beskriver vi temats resultat.

5.4.1 Professionella

I intervjun med professionella lyfts fram olika stödformer och insatser som används i deras verksamhet. Den professionellas roll att stödja den unga med hjälp av psykoedukation i diskussioner, berätta om konsekvenser till handlingar, realistiska konversationer, uppmuntra till ärlighet och hur man tar och ska ta ansvar för sina handlingar. Med psykoedukation strävas det till att förstå vad psykisk ohälsa är och hur psykisk ohälsa kan kommuniceras och hanteras (Moltrecht;Mc Lange;Merrick;& Radley, 2024). De utreder

tillsammans med den unga situationen och domen. Förklarar begrepp och termer till den unga och dess anhöriga.

Professionell C kommenterade:

'kysytään että ollaanko menossa oikeaan suuntaan ja sitten tehdään se selväksi voi sanoa että niinku ei tästä ole hyötyä'

Professionell B kommenterade:

'muulle perheelle annettavaa tukea, niin se on semmoista läsnäoloa ja tavoitettavuutta ja tiedottamista'

Det anses vara viktigt att stötta den unga och att skapa en känsla av trygghet, vara närvarande och bidra till en meningsfull vardag. Detta förverkligas genom fritidsaktiviteter och praktisk hjälp, som exempelvis säkerställa mat i hemmet, belöningar som biobesök eller annat tidsfördriv tillsammans. Det är positivt att fylla vardagen med aktiviteter för att hålla borta den unga från brottscirkel. Annat som lyftes fram under intervjuerna var stödpersonsverksamhet, hobbyverksamheter, användning av material som styrkokort och annat material från nätsidor.

Professionell B kommenterade:

'jokainen nuori on kuitenkin yksilö, että ei ole semmoista tiettyä yhtä kaavaa tai mallia mikä toimii jokaiselle'

I tidigare verksamhet, som tyvärr inte är aktuell mera, erbjöds det stödform i form av samhällstjänst. Detta kunde vara matutdelningsverksamhet och hjälp till vid flyttar, på detta sätt kunde man avtjäna sitt straff genom välgörenhetsarbete i form av samhällstjänst. Därmed kunde de ordna exempelvis, där den unga är 10 gånger och hjälper på matutdelning, kunde verksamheten hjälpa med den ekonomiska delen för anskaffning av körkort. Verksamheten kunde ha egna klienter som blivit fri från fängelse, som flyttade till stödboenden och fick stödperson för att bygga upp en vardag utan brott. Verksamheten erbjöd även kvällsaktiviteter i form av ett ungdomskafé i verksamhetens kontorslokal, där ungdomarna kunde spendera tid tillsammans. Verksamheten var även aktiv i att ordna fritidsverksamhet i form av fritidsgrupper i exempelvis innebandy. Dessa verksamheter och

aktiviteter är en del av skyddsfaktorer och förebyggande insatser, som bidrar till att den unga undviker att delta i brottsligt beteende (Rooney, o.a., 2024).

Det framkom i intervjun med professionell D, att de erbjuder stöd genom olika utbildningar, samt håller de föreläsningar i skolor om olika typer av brott, och berättar konkret om brottsprocessen. De kontaktar även alltid vårdnadshavarna om det har skett någon slags av brott. De försöker vägleda och stöda vårdnadshavaren, även erbjuder de lågtröskelstöd till ungdomarna. Det diskuterades också hur viktigt det är att använda rätt metoder vid förhör tillfällen med ett barn som är misstänkt för brott. Förhören spelas dessutom in på videon för att underlätta att fokusera på barnets bemötande och förhörens innehåll.

‘jos me saadaan tuettua ja auetutta nuoria enemmänkin kuin rangaistua, niin varmasti mennään oikeeseen suuntaan’

De erbjuder en del medling, vid möjlighet beroende på brottet. Medling kan vara en viktig alternativ till unga som är misstänkt för brott. Medling kan hjälpa att reflektera över sina handlingar. Genom professionellas stöd kan medling vara en sorts av rehabilitering, där kan familjen och unga få vägledning och stöd genom hela processen. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023)

Professionell D kommenterade:

‘Ollaan sit myös ohjattu matalalla kynnyksellä tämmösiin erityispalveluihin esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden apupalveluihin esim. SerieE verkosto jotka työskentelee rikoksesta epäiltyjen kanssa’

Vid lågtröskel handleder man vidare till tredje sektorns organisationer exempelvis SerieE verkosto, som arbetar med minderåriga misstänkta. Här behöver man dock ta i beaktande vad för brott det handlar om när det är frågan om en minderårig som utfört det.

5.4.2 Dömda och vårdnadshavaren

Dömda

Erbjudna stödinsatser från socialtjänsten och polisen som den unga fick var samtalsstöd, en stödperson och gruppaktiviteter. Därmed Nuotti valmennus som erbjuds av FPA, för att

handleda unga till studie och till arbetslivet. RETS-stödpersonsverksamhet erbjuder stöd av professionella för personer som begått brott eller har missbruk (RETS, u.d.b).

'Olin sulkeutunut enkä ottanut tarjottua apua vastaan'

Detta betyder att annan form av stödinsatser kunde varit bättre till exempel hantering av känslor och självbild.

'Olin epävarma itsestäni'

Vårdnadshavaren

Vårdnadshavaren fick samtalsstöd av en psykiatrisk sjukskötare när barnet hade fyllt 18 år, samt stöd från RETS- Liv utan brott.

'mä oon käynyt siellä RETS-illä'

'Sitten mulla oli joku kontakti, mutta se oli aina puhelimitse, mä en ikinä nähty edes koko ihmistä, eikä sekään haitanu, mulle etä-jutut käy, mutta sitten se kyllä katkes jossain vaiheessa'

RETS erbjuder livshantering för personer med kriminell bakgrund samt livshantering för deras anhöriga. Syftet med deras stiftelse är att stöda anhöriga, samt att se till att återfall för kriminaliteten minskar (RETS, u.d.a). Senare deltog vårdnadshavaren i en stödgrupp för anhöriga till en närstående med missbrukarproblem.

5.4.3 Slutsats

De erbjudna stödinsatserna som de olika professionella erbjuder är bred. Praktiska stödinsatser som ungdomskafé och hobbyer ansågs vara viktiga, eftersom dessa var en positiv form av tidsfördriv för den unga. Genom att den professionella ifrågasätter klienten angående stödet som ges, om stödet upplevs som hjälpsamt och att det leder i rätt riktlinje, ger det möjlighet att utvärdera stödet utifrån klientens perspektiv. Den professionella ska erbjuda psykoedukation i diskussioner med den unga samt anhöriga, för att öka förståelse för situationen. Intervjuerna med den dömda framkom det att den unga inte hade tagit emot det stöd som tidigare erbjudits. I intervjun med vårdnadshavaren framkom det att vårdnadshavaren fått samtalsstöd först efter att barnet fyllt 18 år. Det resultat vi kom fram

till är att även om professionella erbjuder stöd, finns det ett tydligt behov av att säkerställa att stödet ges i rätt tid och på ett sätt som når fram. Det är även viktigt att inte ge upp för tidigt i arbetet med dessa unga och deras familjer, utan att visa uthållighet och anpassa stödet enligt deras egen situation och behov.

5.5 Hurdant stöd skulle ha behövts?

Utifrån intervjuerna framkom det hurdant stöd skulle ha behövts. Nedan kommer temat att analyseras. Utifrån analyseringen besvarar vi på frågeställningarna, Hurdant stöd saknas? Slutligen beskriver vi temats resultat.

5.5.1 Professionella

De professionella lyfte fram om de stödinsatser som kunde förbättras är handledning för olika situationer och stödsamtal. Informera, vad stödet betyder efter att ett beslut gjorts och vad det betyder helhetsmässigt. Om detta blir ogjort kan vårdnadshavarna få en förvrängnings bild av verksamheten. Ingripa med hjälp och stöd vid tidigare skede. Enligt Wiklund, Forsman och Nordmy (2023), ansåg de att kommunikation och samarbete med organisationer och olika samarbetspartners är en avgörande faktor för att kunna identifiera stödformer i ett tidigt skede för att nå familjerna och att erbjuda dem det vid rätt tid.

Professionell B kommenterade:

'tarvitsevat vanhemmatkin tosi paljon sitä henkistä tukea'

Professionell C kommenterade:

'minusta tuntuu, että perhe olisi tarvinnut varmaan paljon aikaisemmin tukea mitä he on saanut, sitten kun on alkanut tää rikoskierre että jotenkin koen että ollaan vähän myöhässä, että aikaisempaa tukea.'

Med intervjun med professionella D framkom det, att det behövs ett större fokus på flexibilitet och bättre tillgängligt stöd för både ungdomarna och deras familjer. Vikten av tidiga insatser lyftes också fram, samt att ungdomar vid förhör alltid bör få stöd av en bekant professionell, för att underlätta ungdomens upplevelse under processen.

Professionell D kommenterade:

‘Nuorten asiat kasattaisi yhdelle toimijalle, ettei sen lapsen pitäisi mennä eri ryhmille kuulusteluihin, tehtäis enemmän henkilölähtöisesti’

5.5.2 Dömda och vårdnadshavare

Dömda

Efterfrågan av erfarenhetskunniga var relevant med tanke på att det skulle vara lättare att reflektera själv med hjälp av någon som gått igenom liknande händelser. Som ung kan man ha svårigheter att bygga tillit för professionella.

‘En luottanut viranomaisiin, toisen kokemus olisi auttanut avata itseään ja ymmärtää että on muutakin elämää’

Vårdnadshavaren

‘keskustelutuki, mä väitän, että sen pitäis olla pakollista’

Vårdnadshavaren upplever att det finns behov av fler institutioner. Vårdnadshavaren lyfter även fram att det borde finnas någon form av ”obligatoriskt stödåtgärder” för familjer. Detta eftersom familjerna inte får det stöd de behöver, stödet erbjuds inte i rätt tid eller familjerna tar inte emot det.

Vårdnadshavaren nämner i intervjun att det skulle finnas behov av mer personal i olika institutioner, som skulle kunna förbättra kvalitén på vården. Enligt Wiklund, Forsman och Nordmy (2023) personal som arbetar inom tredje sektorn har beskrivit utmaningar om nåbarhet av stödtjänster för familjer.

5.5.3 Slutsats

Av alla intervjuer vi haft har det kommit fram behov av förbättring av olika stödinsatser. Att ge stöd vid tidigt skede ansåg de professionella vara en stödåtgärd som skulle vara bra att utveckla, samt att det finns den bekanta professionella genom hela stödprocessen. Det är önskvärt att inkludera erfarenhetskunniga i stödinsatserna, för att ge unga möjlighet att ha en trygg vuxen med egna erfarenheter med ett liv utan brott. Resultatet vi kom fram till

är att kommunicera öppet, se och höra den minderåriga och familjen. Genom detta får man en bild på vilka stödinsatser som är nödvändiga för familjen och den minderåriga.

6 Diskussion

Syftet med vårt arbete var att undersöka hur professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd. Utifrån syftet har vi kommit fram till frågeställningarna. Genom analyseringen har arbetets syfte samt frågeställningar besvarats. Resultatet är en sammanfattning på vad de informanter vi intervjuat har sagt och vad det sägs i teorin. Slutsatserna som gjorts är att tillgängliga och familjecentrerade stödinsatser spelar en central roll i att minska negativa konsekvenser som kan uppkomma under brottsprocessen, samt insatser som stöder familjens rehabilitering. Vi anser att detta är ett relevant uppdrag, dels för att tydliggöra familjens behov, för att lyfta fram vikten av tillgängliga stödformer och behovet att inkludera mera familjens behov i brottsprocessen.

I vårt arbete har vi bland annat reflekterat över ungdomsbrottslighet, hur statistiken ser ut i Finland, hur samhället reagerar på unga som blivit misstänkt eller dömd av ett brott. Och hur viktigt det är att beakta och stöda hela familjen under hela brottsprocessen. Ofta ser man i medier att de fokuserar mera på själva brottet eller på rättsprocessen, men sällan lyfts det fram hur det påverkar familjen, eller vilka stödformer är tillgängliga. Med detta anser vi att brottsprocessen riskerar att bli ensidig, där familjens behov och den påverkan på situationen lyfts inte upp tillräckligt i medier.

Vi tycker att det är viktigt att uppmärksamma familjens behov i situationer där en minderårig har blivit misstänkt eller dömd för ett brott. En sådan händelse kan påverka hela familjen, därför är det avgörande att hela familjen blir beaktad av professionella. Det är inte enbart den unga som behöver stöd, utan även vårdnadshavaren och eventuella syskon kan behöva stöd för att kunna hantera och bearbeta situationen. Professionella har en viktig roll i att erbjuda helhetsinriktat stöd, som tar i beaktan hela familjens behov.

Uppdragsgivarens kriterier var att undersöka ifall situationen är sådan som medierna skriver, det vill säga att familjen oftast blir lämnad utanför när en minderårig blir misstänkt eller dömd för ett brott. Fokus låg på att ta reda på hur familjen beaktas i sådana situationer

och vilka behov som finns. Resultatet förväntades vara en översikt på vad situationen var snarare än ett exakt svar. Från litteraturen och intervjun har det framkommit att stöd inte erbjudits till alla familjemedlemmar och att vårdnadshavarens oro inte beaktades.

I början av examensarbetsprocessen hade vi utmaningar att hitta relevant litteratur till arbetet. Det var utmanande att hitta tidigare forskningar samt teori med samband till vårt syfte hurdan stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd. Slutligen hittade vi forskningar som baserar sig från olika ställen i världen som stödjer vårt arbete. Dessa forskningar gav oss en bättre inblick i vad som bör beaktas vid planering av stödsinsatser, exempelvis risk- och skyddsfaktorer.

Huvudsakliga källor har varit böcker för metoden. Under processen har vi använt oss av böcker samt kollat tidigare examensarbeten för referens hur examensarbetet skall vara uppbyggt. Vi valde att göra en kvalitativ intervjuundersökning, eftersom vi ville ha djupgående svar på hurdana upplevelser familjer har från professionellas erbjudna stöd.

Vid genomförande av detta examensarbete har vi följt flera etiska aspekter för att säkerställa att vårt arbete utförts på ett ansvarsfullt och respektfullt sätt. De val vi gjort under arbetets gång- från metodval till datainsamling och analys - har vi i alla delar strävat efter integritet och respekt för alla parter. Nedan följer en reflektion kring de etiska överväganden som vi gjort, samt en motivering till varför vi gjort dessa val.

Innan datainsamlingens påbörjande, sökte vi forskningstillstånd av polisnärheten i Västra Nyland, vilket beviljades, se Bilaga 3. Under intervjuerna har vi vid början berättat till informanterna om att intervjun är anonym och att de får när som helst under forskningsprocessen avbryta sitt deltagande. Genom detta säkerställdes informerat samtycke och deltagarnas rätt till självbestämmande. Det är en grundläggande etisk princip inom forskning att de som deltar förstår vad deras medverkan betyder. Anonymisering valdes för att skydda varje informants integritet och att minska risken för att känslig information skulle på något sätt kunna spåras till en enskild person. Tillförlitligheten i arbetet är relevant med tanke på att vi har 4 professionella som medverkat i intervjuerna.

I vårt examensarbete har vi gjort ett första steg i att undersöka hurdan stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever

och värderar deras stöd. Vi anser att vårt arbete kunde vidare utvecklas med en produkt eller litteraturöversikt. Med en produkt anser vi en konkret produkt angående stödåtgärder till familjer med en misstänkt eller dömd. Detta kunde vara exempelvis ett informationsblad, affisch eller en nätsida dedikerad till information om stödinsatser samt hur dessa kan nås.

Det har varit intressant att göra detta examensarbete eftersom vi under litteratursökningen märkte att det är begränsad kunskap om detta område. Det mesta av tidigare forskning fokuserar på stödåtgärder för brottsoffren och deras familjer, medan det finns lite studier om familjer till misstänkt eller dömda minderåriga. Önskvärt hade varit ifall det funnits flera finländska eller nordiska forskningar inom ämnet. Alternativt kunde vidare litteratur samlas in för att få en djupare inblick i ämnet. Vårt arbete ger en bra synblick till var stödinsatserna brister – information och resurser. Därmed kunde vidare litteratur samlas in för att förebygga dessa brister, samt få en bättre inblick i vad det i praktiken är för resurser och information som behöver mera synlighet och arbete.

7 Källförteckning

Österbottens välfärdsområdet. (den 7 4 2022). *Kundorienterad verksamhet stärks genom mångprofessionalitet*. Hämtat från Viktigt att arbeta tillsammans:

<https://osterbottensvalfard.fi/kundorienterad-verksamhet-starks-genom-mangprofessionalitet/> den 6 5 2025

Akademikerförbundet SSR. (2017). *Etik i socialt arbete- Etisk kod för socialarbetare*. SSR.

Hämtat från

https://akademssr.se/sites/default/files/files/etik_och_socialt_arbete_2017_w.pdf
f den 20 1 2025

Ankarverksamhet. (u.d.a). *Ungdomar. Deltog du i en träff med Ankarteamet?* Hämtat från

<https://ankkuritoiminta.fi/sv/ungdomar> den 15 3 2025

Ankarverksamhet. (u.d.b). *Professionella. Målet är ungas välbefinnande- nyckeln är tidigt*

ingripande. Hämtat från <https://ankkuritoiminta.fi/sv/professionella> den 27 2 2025

Aseman Lapset. (2025). *Nuorten rikosoirehdinnan parissa tehtävä työ*. Hämtat från Pasila-

toiminta: <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/rikostyo/pasila-toiminta/>
den 20 2 2025

Aseman Lapset. (2025). *Toimintamuotomme*. Hämtat från Löytävä nuorisotyö & Walkers-

bussi: <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/loytava-nuorisotyö/> den 20 2 2025

Aseman Lapset ry. (u.d. 2025). *Toimintamuotomme*. Hämtat från Walkers –matalan

kynnyksen nuorisotyötä: <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/walkers/>
den 20 2 2025

Aseman Lapset ry. (u.d. 2025). *Toimintamuotomme*. Hämtat från K-0 -työ:

<https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/konfliktityo/k-0-kiusaamiseen-puuttuva-tyo/> den 20 2 2025

Aseman Lapset ry. (2025). *Vuorovaikutusta, vastuuta ja välittämistä*. Hämtat från

<https://asemanlapset.fi/> den 20 2 2025

Barnombudsmannen. (u.d.). *Unga Direkt*. Hämtat från Intervju: kvalitativ metod skapar större förståelse:

<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/stod-och-verktyg/intervju-kvalitativ-metod-skapar-storre-forstaelse-ok-mall.pdf> den 25 2 2025

Barnskyddslag 417/2007. (den 13 April 2007). Hämtat från Finlex:

<https://finlex.fi/sv/lagstiftning/2007/417> den 4 Maj 2025

Bergström, G. (2012). *Kriminalitet som livsstil* (5 uppl.). Lund: Studentlitteratur. Hämtat den 7 2 2025

Brå. (u.å.). *Barn och ungas brottslighet*. Hämtat från Introduktion:

<https://bra.se/amnen/barn-och-ungas-brottslighet> den 7 4 2025

Brottspåföljdsmyndigheten. (den 16 12 2022). *Missbrukarvårdsinsatser*. Hämtat från

<https://www.rikosseuraamus.fi/sv/index/pafoljder/rehabilitering/missbruksbehandling.html> den 2 3 2025

Brottspåföljdsmyndigheten. (den 31 8 2022). *Programarbete*. Hämtat från

<https://www.rikosseuraamus.fi/sv/index/pafoljder/rehabilitering/programarbete.html> den 4 3 2025

Brottspåföljdsmyndigheten. (den 1 12 2023). *Socialrehabilitering*. Hämtat från

<https://www.rikosseuraamus.fi/sv/index/pafoljder/rehabilitering/ovrigsocialrehabilitering.html> den 4 3 2025

Bywater, T., & Utting, D. (2012). *Support from the Start: effective programmes for nine to 13 year-olds*. England: Journal of Children's Services. Hämtat från

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/17466661211213661/full/html>

Dataskyddslagen 1050/2018. (u.d.). Finland. Hämtat från

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20181050#L6P35> den 9 4 2025

Eriksson, F. (den 2 Augusti 2023). *Vad du behöver veta om datasekretess*. Hämtat från

Fredrik Eriksson: <https://fredrik-eriksson.se/vad-du-behoover-veta-om-datasekretess/#:~:text=Datasekretess%20definieras%20som%20skyddet%20av%2>

Oindividuell%20information%20mot,med%20r%C3%A4tt%20beh%C3%B6righet%20och%20fria%20fr%C3%A5n%20osanktionerade%20%C3%A4ndringar. den 11 3 2025

Eskola, J., & Suoranta, J. (2005). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä:

Vastapaino. Hämtat den 30 3 2025

Finlex. (den 30 9 2005). Fängelselag 767/2005. Hämtat från

<http://data.finlex.fi/eli/sd/2005/767/ajantasa/2024-12-19/fin> den 5 4 2025

Forskningsstrategier. (u.d). *Vetenskapliga metoder och forskningsstrategier*. Hämtat från

<https://forskningsstrategier.wordpress.com/#top> den 9 4 2025

Haikkola, L., Hästbacka, N., & Pekkarinen, E. (2019). *Kuka vastaa nuorten rikoksiin?*

Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Hämtat från

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161548/34_Kuka%20vastaa%20nuorten%20rikoksiin.pdf?sequence=4&isAllowed=y den 27 2 2025

Helsingfors stad. (2025). *Familjearbete*. Hämtat från [https://www.hel.fi/sv/social-och-](https://www.hel.fi/sv/social-och-halsovardstjanster/tjanster-for-barn-och-familjer/stod-for-barn-unga-och-familjer/sarskilt-stod-for-familjesocialarbetets-klienter/familjearbete)

[halsovardstjanster/tjanster-for-barn-och-familjer/stod-for-barn-unga-och-](https://www.hel.fi/sv/social-och-halsovardstjanster/tjanster-for-barn-och-familjer/stod-for-barn-unga-och-familjer/sarskilt-stod-for-familjesocialarbetets-klienter/familjearbete)

[familjer/sarskilt-stod-for-familjesocialarbetets-klienter/familjearbete](https://www.hel.fi/sv/social-och-halsovardstjanster/tjanster-for-barn-och-familjer/stod-for-barn-unga-och-familjer/sarskilt-stod-for-familjesocialarbetets-klienter/familjearbete) den 27 2

2025

Institutet för hälsa och välfärd. (den 7 December 2023). *Barnskyddsanmälan*. Hämtat från

Institutet för hälsa och välfärd:

<https://thl.fi/sv/publikationer/handbocker/handbok-for-barnskyddet/arbetsprocesser/barnskyddsanmalan>

Institutet för hälsa och välfärd. (den 7 12 2023). *Information om medling i brott- och*

tvistemål för unga. Hämtat från THL: [https://thl.fi/sv/tjanster/statens-](https://thl.fi/sv/tjanster/statens-specialtjanster-inom-social-och-halsovarden/medling/information-om-medling-i-brott-och-tvistemal-for-unga)

[specialtjanster-inom-social-och-halsovarden/medling/information-om-medling-i-](https://thl.fi/sv/tjanster/statens-specialtjanster-inom-social-och-halsovarden/medling/information-om-medling-i-brott-och-tvistemal-for-unga)

[brott-och-tvistemal-for-unga](https://thl.fi/sv/tjanster/statens-specialtjanster-inom-social-och-halsovarden/medling/information-om-medling-i-brott-och-tvistemal-for-unga) den 15 3 2025

Institutet för hälsa och välfärd. (2025). *Barnhem, ungdomshem*. Hämtat från Vad består

vardagen av?: [https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti)

[kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti)

[muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti) den 2 4 2025

- Institutet för hälsa och välfärd. (den 2 Januari 2025). *Utredning av barnskyddet*. Hämtat från <https://thl.fi/sv/publikationer/handbocker/handbok-for-barnskyddet/arbetsprocesser/utredning-av-barnskyddsbehovet>
- Kaakinen, M., Vauhkonen, T., Tanskanen, M., & Hoikkala, T. (2022). *Ankkuritoiminnan vaikuttavuus*. Helsinki: Valtioneuvosto. Hämtat från <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164154> den 27 2 2025
- Kortteinen, M. (1992). *Kunnian kenttä*. Hämtat den 30 3 2025
- Lapintie, A. (den 6 3 2024). *Rikksentorjunta*. Hämtat från <https://rikksentorjunta.fi/-/haaste-1-24-vanhempana-nuorelle-vangille> den 22 4 2025
- Lundqvist, N., & Nyqvist, P. (den 27 1 2025). *Polisen vill komma i kontakt med alla skolelever i Finland i år*. Hämtat från Yle: <https://yle.fi/a/7-10071315> den 11 3 2025
- Moltrecht, B., Mc Lange, A., Merrick, H., & Radley, J. (2024). *Whole-family programmes for families living with parental mental illness: a systematic review and meta-analysis*. Rockville, USA: European Child & Adolescent Psychiatry. doi:10.1007/s00787-024-02380-3
- Muurinen, T. (2021). *Alaikäiset ja nuoret vangit*. Rikosseuraamuslaitos. Hämtat från https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20210830085518/7SwOchBUN/Alaikaiset_ja_nuoret_vangit_selvitys_2021.pdf
- Olsson, H., & Sörensen, S. (2021). *Kvalitativa och kvantitativa perspektiv, Forskningsprocessen* (4 uppl.). Stockholm: Liber AB.
- Polisen. (den 8 Februari 2024). *De ökade våldsbrotten bland unga oroar polisen*. Hämtat från Polisen: https://poliisi.fi/sv/-/de-okade-valdsbrotten-bland-unga-oroar-polisen?utm_source=chatgpt.com den 27 2 2025
- Polisen. (den 8 2 2024). *De ökade våldsbrotten bland unga oroar polisen*. Hämtat från Polisen: https://poliisi.fi/sv/-/de-okade-valdsbrotten-bland-unga-oroar-polisen?utm_source=chatgpt.com den 10 3 2025

- Polisen. (u.d.). *Ung förbrytare*. Hämtat från <https://poliisi.fi/sv/ung-forbrytare> den 10 3 2025
- Purushothaman, K., Vijay, J., Kavita, J. V., Pariyanka, N. P., & Ganie, A. R. (2022). *Family support and well-being programme (FSWP): A specialized family strengthening psychosocial services for parents of children in conflict with law*. Wolters Kluwer - Medknow. Hämtat från <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10041311/#sec7> den 26 3 2025
- RETS. (u.d.a). *RETS-Liv utan brott*. Hämtat från <https://rets.fi/sve/> den 2 3 2025
- RETS. (u.d.b). *RETS-tukihenkilötoiminta*. Hämtat från RETS: <https://rets.fi/saatio/juntu-tukea-vakivallalla-oireileville-ja-radikalisoitumisvaarassa-oleville-nuorille/> den 27 2 2025
- RETS. (u.d.c). *Perhe- ja parisuhdeleirit*. Hämtat från Perheleirit: <https://rets.fi/saatio/palvelumme/lapsijalaheistyo/perhe-ja-parisuhdeleirit/> den 27 3 2025
- RIKU. (den 13 Mars 2025). *Barnskyddet*. Hämtat från RIKU: <https://www.riku.fi/sv/sombrottsoffer/barn-och-ungdomar/lastensuojelu/> den 13 3 2025
- RISE. (30. 8 2021). *Alaikäiset ja nuoret vangit*. (T. Muurinen, Tuottaja) Haettu 8. 3 2025 osoitteesta RISE: https://rikosseuraamus.fi/material/collections/20210830085518/7SwOchBUn/Alaikaiset_ja_nuoret_vangit_selvitys_2021.pdf
- Rooney, R. M., Hopkins, A., Peckover, J., Coleman, K., Sampson, R., Alati, R., . . . Millar, L. (den 19 November 2024). *Protective factors, risk factors, and intervention strategies in the prevention and reduction of crime among adolescents and young adults aged 12-24 years: A scoping review protocol*. Hämtat från PLOS One: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0312684> den 24 2 2025
- Social- och hälsovårdsministeriet. (den 13 Mars 2025). *Barnskydd*. Hämtat från Social- och hälsovårdsministeriet: https://stm.fi/sv/barnskydd?p_p_id=56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp&p_p_lifecycle=

0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-
2&p_p_col_count=3&_56_INSTANCE_7SjjYVdYeJHp_languageld=ru_RU den 24 2
2025

Socialstyrelsen. (den 11 9 2021). *Detta behövs för att förebygga brotten*. Hämtat från
[https://www.socialstyrelsen.se/om-
socialstyrelsen/pressrum/debattartiklar/detta-behovs-for-att-forebygga-brotten/](https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/debattartiklar/detta-behovs-for-att-forebygga-brotten/)
den 7 4 2025

Turkka, H., & Saarholm, J. (2023). *Lasten ja nuorten rikokset*. Keuruu: Otavan kirjapaino
Oy. Hämtat den 14 4 2025

Vankien vanhemmat ry. (u.d.). *Toimintasuunnitelma 2025*. Hämtat från Vankien
vanhemmat ry:
<https://www.vankienvanhemmat.fi/arkisto/ToimintasuunnitelmaVaVa2025.pdf>
den 18 2 2025

Wiklund, E. W., Forsman, A. K., & Nordmy, J. (2023). Timely support for promoting mental
wellbeing among families with young children - an interview study exploring the
experiences of multi-professional practitioners in Finland. Vasa: Åbo Akademi.

Bilaga 1

Följebrev

Hej,

Vi är tre socionomstuderanden Jessica Lehtinen, Mila Törnqvist och Eveliina Karlsson, samt en sjukskötarstuderande Annette Palomäki från Yrkeshögskolan Novia i Åbo. Vi skriver för närvarande vårt examensarbete som blivit beställt av RETS (liv utan brott). Syftet med studien är att undersöka hurdant stöd professionella kan erbjuda familjer med en misstänkt eller dömd minderårig, samt hur familjerna upplever och värderar deras stöd.

Vi anser att ämnet är viktigt och borde lyftas fram mer. Vi vill undersöka vilket stöd de berörda har fått, samt vilket stöd varit bristfälligt. Vi kommer även att ta reda på vad familjer hade behövt och hur de beaktats. Arbetet genomförs i form av intervjuer, med deltagarnas samtycke, kommer intervjuerna att spelas in för att undvika missförstånd. Alla deltagare i studien har rätt att avbryta sitt deltagande närsomhelst. Materialet kommer att analyseras individuellt och relateras till litteraturen. Uppgifterna kommer hållas aktiva under forskningens gång och förstöras därefter.

Kirje

Hei,

olemme 3 sosionomiopiskelijaa Jessica Lehtinen, Mila Törnqvist ja Eveliina Karlsson ja yksi sairaanhoitajaopiskelija Annette Palomäki, Åbo Yrkeshögskolan Novia (ammattikorkeakoulusta). Kirjoitamme tällä hetkellä opinnäytetyötä, jonka RETS (Rikoksettoman elämän tukisäätiö) on meiltä tilannut. Tutkimuksen tarkoitus on haastattelujen avulla selvittää kokonaiskuva siitä, miten ammattilaiset kokevat tukipalveluiden tarjoamisen omassa työssään, sekä millaista tukea alaikäiset tuomitut/epäillyt kokevat saaneensa, minkälaista tukea he katsovat puutteellisena. Haastattelujen kautta pyrimme tunnistamaan toimenpiteitä, jotka parhaiten tukevat alaikäisiä ja heidän läheisiään.

Koemme ryhmässämme aiheen olevan tärkeä, asioista pitäisi puhua enemmän, haluamme selvittää mitä tukitoimia henkilöt ovat saaneet ja minkälainen tuki ollut puutteellinen. Mitä perheet olisivat kaivanneet, sekä miten heidät on otettu huomioon. Työ toteutetaan haastattelumuodossa, henkilöiden suostumuksella haastattelu nauhoitetaan, välttyäksemme väärinkäsityksiltä. Kaikki tutkimukseen osallistuvat henkilöt ovat oikeutettuja keskeyttämään osallistumisen. Materiaali analysoidaan yksitellen viitaten kirjallisuuteen. Tiedot ylläpidetään tutkimuksen olleen aktiivinen, jonka jälkeen tuhoutuvat.

Bilaga 2

Samtyckesbrev

Jag har fått information om studien och dess syfte. Jag är medveten om att mitt deltagande är frivilligt och att all information kommer att behandlas konfidentiellt. Jag vet att jag när som helst under studiens gång kan avbryta mitt deltagande.

Jag är medveten om att intervjun spelas in. Inspelningen kommer att raderas noggrant när den nödvändiga informationen har bearbetats.

Jag har fått information om att allt insamlat material kommer att raderas efter bearbetningen i takt med att studien fortskrider, och att det slutliga examensarbetet kommer att publiceras offentligt på www.thesis.fi , där även jag kan ta del av slutresultatet.

Handledarens e-postadress:

pia.liljeroth@novia.fi

Med vänliga hälsningar,

Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Mila Törnqvist och Annette Palomäki

jessica.lehtinen@edu.novia.fi

eveliina.karlsson@edu.novia.fi

mila.tornqvist@edu.novia.fi

annette.palomaki@edu.novia.fi

Yrkehögskolan Novia

Henriksgatan 7, Åbo 20500

Suostumuslomake

Olen saanut tietoa tutkimuksesta ja tämän tarkoituspäämäärästä. Olen tietoinen, osallistumiseni on vapaaehtoista, ja kaikki tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Tiedän, että voin milloin tahansa tutkimuksen aikana keskeyttää osallistumiseni.

Olen tietoinen, että haastattelu nauhoitetaan. Nauhoitus hävitetään huolellisesti, kun tarvittava tieto on käsitelty.

Olen saanut tiedon, että kaikki kerätty tieto käsittelyn jälkeen hävitetään tutkimuksen edetessä ja lopullinen opinnäytetyö ladataan www.theseus.fi julkiseksi, jossa myös minä voin tarkastella lopputulosta.

Opinnäytetyön ohjaajan sähköpostiosoite:

pia.liljeroth@novia.fi

Ystävällisin terveisin,

Eveliina Karlsson, Jessica Lehtinen, Mila Törnqvist ja Annette Palomäki

jessica.lehtinen@edu.novia.fi

eveliina.karlsson@edu.novia.fi

mila.tornqvist@edu.novia.fi

annette.palomaki@edu.novia.fi

Yrkeshögskolan Novia

Henriksgatan 7, Åbo 20500

Bilaga 3

Tutkimuslupa

1 (2)

21.03.2025

Asiakirja: [REDACTED]

Asia: [REDACTED]

Mila Törnqvist
mila.tornqvist@edu.novia.fi

Tutkimusryhmän hakemus 28.1.2025 ja sen täydennykset 11.3. ja 17.3.2025

Tutkimuslupa opinnäytetyön toteuttamiseen Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksessa

Hakijat	Mila Törnqvist, Jessica Lehtinen, Eveliina Karlsson ja Annette Palomäki
Tutkinto	Sosionomi (AMK) ja sairaanhoitaja (AMK)
Opinnäytetyön aihe	Professionellas stöd till familjer med en misstänkt eller dömd minderåring
Opinnäytetyön ohjaajat	Pia Liijeroth, Novia Yrkeshögskola
Hakemus	<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on saada kokonaiskuva ensinnäkin siitä, millaista tukea alaikäisille rikoksesta epäillyille tai tuomitulle tarjotaan ja millaisena nuorten parissa toimivat ammatilliset antamansa tuen kokevat, ja toiseksi siitä, millaista tukea alaikäiset rikoskierteeseen joutuneet ja heidän perheensä kokevat saaneensa ja millaista tukea he olisivat lisäksi toivoneet. Tavoitteena on tunnistaa toimenpiteitä, jotka parhaiten tukevat nuoria ja heidän läheisiään. Opinnäytetyö on Rikoksetoman elämän tukisäätiön (RETS) tilaama.</p> <p>Tutkimuskysymyksiin haetaan vastauksia puolistrukturoitujen haastattelujen avulla. Poliisista tekijät haluavat haastatella kahta lasten ja nuorten tekemien rikosten parissa työskentelevää Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisia: Rikoskomisario [REDACTED] ja komisario [REDACTED].</p>
Ratkaisu	Länsi-Uudenmaan poliisilaitos myöntää hakijoille luvan haastatella rikostorjuntasektorilla työskenteleviä rikoskomisario [REDACTED] ja komisario [REDACTED].
Tutkimusluvan ehdot	<p>Tutkimukseen osallistumisen tulee olla henkilöstölle vapaaehtoista, mistä hakijoiden on selkeästi tiedotettava haastateltaville.</p> <p>Hakijoiden on käsiteltävä tutkimusaineistoa niin, että viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n nojalla salassa pidettävät</p>

Tutkimuslupa

2 (2)

21.03.2025

Asiakirja: [REDACTED]

Asia: [REDACTED]

tiedot tai tutkittavien henkilötiedot eivät paljastu. Hakijoiden on tutkimusta tehdessään noudatettava tutkimuksenteon eettisiä periaatteita. Kun opinäytetyö on hyväksytty, tutkimusaineisto on anonymisoitava tai tuhottava tietoturvaisella tavalla.

[REDACTED] Apulaispoliisipäällikkö

[REDACTED] Ylikomisario

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 21.03.2025 klo 08:05. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Jessica Lehtinen
Eveliina Karlsson
Annette Palomäki

Tiedoksi

Rikostorjuntasanktori
Rikoskomisario [REDACTED]
Komisario [REDACTED]

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Nihtisillankuja 4, PL 20, 02631 Espoo
kirjaamo.lansi-uusimaa@poliisi.fi
Puhelin 0295 430 281, poliisi.fi

Bilaga 4**Intervjufrågor****Dömda/Misstänkt**

1. När började brottspiralen? / Milloin rikoskierteesi alkoi?
2. Hade du några bakgrundsfaktorer som påverkade, att du begick brott? / Oliko sinulla taustatekijöitä, jotka vaikuttivat rikoksiin?
3. Om du sökte hjälp, vilken typ av stöd sökte du? / Jos hait, minkälaista apua hait?
4. Erbjöds det stöd och hjälp åt dig? / Tarjottiinko sinulle apua?
5. Hurdant stöd fick du under hela processen? (Fram till domen) / Minkälaista tukea sait koko prosessin aikana? (Tuomioon asti)
6. Hurdant stöd hade du önskat dig? / Minkälaista tukea olisit kaivannut
7. Hurdant stöd upplevde du att din familj fick? / Millaista tukea koit, että perheesi sai?
8. Hur upplevde du de olika stödinsatserna? / Miten koit tukitoiminnan? RETS? Ankkuri? RIKU? RISE?
9. Vilka stödinsatser hade du önskat att du skulle ha fått mera av i din situation? / Mitä tukipalveluita tai resursseja toivoisit enemmän tilanteessasi?
10. Är det något du vill tillägga? / Haluatko lisätä jotain?

Bilaga 5**Polis/ Sjukskötare/ Socionom/ Ungdomsorganisationsledare**

Frågorna: / Kysymykset:

1. Hur stödjer ni ungas familjer? / Miten tuette nuorten perheitä?
2. Vilken typ av stöd behöver familjerna? / Millaista tukea perheet tarvitsevat?
3. Hur i ert arbete stödjer ni unga som misstänks för eller är dömda för brott? / Miten työskentelyssä tuette nuoria, ketkä on rikoksesta epäilty tai tuomittu?
4. Vad är det svåraste med att stödja familjer där en minderårig misstänks för eller är dömd för brott? / Mikä on haastavinta perheiden tukemisessa, kun alaikäinen on rikoksesta epäilty tai tuomittu?
5. Vilken typ av förebyggande arbete gör ni bland unga? / Millaista ennaltaehkäisevää työtä teet nuorten keskuudessa?
6. Vad är det svåraste med att stödja familjer och unga? / Mikä on haastavinta perheen ja nuorten tukemisessa?
7. Hur förverkligas samarbetet med föräldrarna? / Miten yhteistyö vanhempien kanssa toteutuu?
8. Vilka stöd metoder använder ni i ert arbete? / Millaisia tukimenetelmiä käytätte työtavassanne?
9. Vad upplever du, borde läggas till eller utvecklas i arbete med unga och familjer? / Mitä koet, että pitäisi lisätä/kehittää kun työskentelette nuorten ja perheiden kanssa?
10. Vill du lägga till något? / Haluatko lisätä jotain?

Bilaga 6

Vårdnadshavaren

1. När och hur märkte du förändringar i beteende? Blev du orolig? / Milloin ja miten huomasit käytöksessä muutoksia? Huolestuitko?
2. Vilket stöd fick er familj? / Millaista tukea perheenne sai?
3. Upplevde du att alla familjemedlemmar fick tillräckligt med stöd och uppmärksamhet? / Koitko että kaikki perheen jäsenet tuettiin, ja huomioitiin riittävästi?
4. Vilket stöd fick du under hela processen? / Millaista tukea sait, koko prosessin aikana?
5. Vilka stödtjänster eller resurser hade du önskat i din situation? / Mitä tukipalveluita tai resursseja olisit toivonut tilanteessasi?
6. Kände du dig sedd? / Tunsitko olosi nähdyksi?
7. Är det något du vill tillägga? / Haluatko lisätä jotain?